

**RAPORT Z PRZEPROWADZONEGO CYKLU WARSZTATÓW PROJEKTU
„AKTYWNI SENIORZY W METROPOLII POZNAŃ I W AGLOMERACJI
KALISKO-OSTROWSKIEJ”**

KALISZ 2018

Opis projektu

Warsztaty w ramach projektu “Aktywni Seniorzy w Metropolii Poznań i w Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej” realizowane były w terminie od dnia 26.06.2018r. do dnia 28.09.2018 r. na obszarze w Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej (21 samorządów gminnych i 3 powiaty).

Celem głównym projektu było zagospodarowanie potencjału osób starszych zamieszkujących gminy Metropolii Poznań oraz Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej poprzez zwiększenie aktywności społecznej tych osób oraz:

- a) podniesienie stopnia partycypacji w procesach decyzyjnych, w tym zwiększenie udziału osób starszych w kształtowaniu polityki lokalnej;
- b) upowszechnienie wolontariatu wśród Seniorów zamieszkujących Metropolię Poznań oraz Aglomerację Kalisko-Ostrowską;
- c) zwiększenie kompetencji wśród osób starszych w zakresie partycypacji oraz urzędników gminnych w zakresie współpracy z seniorami.

Spotkania swoim zakresem oddziaływania objęły łącznie grupę ponad 460 uczestników w tym urzędników lokalnych urzędów gmin.

Warsztaty miały charakter spersonalizowany i dostosowany do potrzeb gminy, moderowane przez specjalistów rozumiejących potrzeby Seniorów oraz mających doświadczenie w procesie partycypacji senioralnej, co pozwoliło w krótkim czasie wypracować konkretne rekomendacje nadające się do wdrożenia w danym samorządzie.

Dwudniowe warsztaty składały się z 5 komponentów, a mianowicie.:

1. Ramy polityki senioralnej,
2. Gminne rady seniorów,
3. Komponent dotyczący organizacji wolontariatu w oparciu o Seniorów w danej gminie,
4. Budżet obywatelski,
5. Wybory samorządowe.

Na podstawie wytycznych programu Światowej Organizacji Zdrowia – miast i gmin przyjaznych starzeniu, wytypowane zostały ramy polityki senioralnej, które w dalszej części raportu stanowią o podziale tematycznym postulatów wybranych przez samych uczestników warsztatów.

Podział ram polityki senioralnej według programu WHO wyglądał następująco:

1. Dostępność miejsc publicznych dla osób starszych.
2. Rozwój transportu dla osób starszych.
3. Rozwój mieszkalnictwa dla osób starszych.
4. Tworzenie warunków do wzrostu partycypacji społecznej i obywatelskiej osób starszych.
5. Kształtowanie społecznego szacunku wobec osób starszych oraz włączanie ich w procesy funkcjonowania społecznego.
6. Wprowadzania skuteczniejszej komunikacji i informacji jako form komunikowania się ze środowiskiem osób starszych.
7. Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz zdrowia dla osób starszych.

Program:

DZIEŃ 1

12⁰⁰ – 12²⁰	Powitanie uczestników
12²⁰ – 13⁰⁰	Polityka senioralna
12 ²⁰ – 12 ⁴⁵	Uczestnicy stworzą skojarzenia związane z partycypacją obywatelską metodą mind mapping. Za pomocą tej metody stworzymy senioralny słownik opisujący pojęcie „polityka senioralna”.
12 ⁴⁵ – 13 ⁰⁰	Ramy polityki senioralnej – wprowadzenie do zagadnienia oraz podziału na najważniejsze obszary tematyczne, ważne z punktu widzenia uczestników warsztatów.
13⁰⁰ – 13¹⁵	Przerwa
13¹⁵ – 14⁰⁰	Ramy polityki senioralnej – warsztaty
	Komponent warsztatowy mający na celu wypracować rekomendacje do lokalnych polityk senioralnych w obszarach istotnych dla danej gminy. Podczas warsztatów pracować będziemy metodą Word Cafe.
14⁰⁰ – 14¹⁵	Przerwa
14¹⁵ – 15⁰⁰	Gminne Rady Seniorów – warsztaty
	Artykuł 5c bez tajemnic.
	Funkcjonowanie Gminnych Rad Seniorów.
	Warsztat z komunikacji Rady Seniorów z Urzędem Gminy.
15⁰⁰	Podsumowanie I dnia warsztatów

DZIEŃ 2

9 ⁰⁰	Powitanie uczestników
9 ⁰⁰ – 9 ⁴⁵	Wolontariat seniorów
9 ⁰⁰ – 9 ³⁰	Warsztat dotyczący organizacji wolontariatu w oparciu o seniorów w danej gminie.
9 ³⁰ – 9 ⁴⁵	Wolontariacki Barometr Społeczny - tworzenie zarysu potencjalnych odbiorców wolontariatu metodą tworzenia barometru społecznego.
9 ⁴⁵ – 10 ⁰⁰	Przerwa
10 ⁰⁰ – 11 ⁴⁰	Konsultacje społeczne i budżety obywatelskie
10 ⁰⁰ – 10 ²⁰	Wprowadzenie do tematu konsultacji i budżetów obywatelskich.
10 ²⁰ – 11 ²⁰	Komponent edukacyjno-aktywizujący w zakresie uczestnictwa w konsultacjach społecznych, szkolenie z przygotowywania projektów do budżetów obywatelskich.
11 ²⁰ – 11 ⁴⁰	Informacje o portalu www.sako-info.pl .
11 ⁴⁰ – 12 ⁰⁰	Przerwa
12 ⁰⁰ – 12 ⁴⁵	Wybory samorządowe
	Komponent edukacyjno-aktywizujący w zakresie czynnego i biernego uczestnictwa w wyborach samorządowych.
12 ⁴⁵ – 13 ⁰⁰	Podsumowanie obu dni, wypełnienie ankiet podsumowujących, wolne wnioski, zdjęcia pamiątkowe.
13 ⁰⁰	Zakończenie dwudniowych warsztatów.

Harmonogram spotkań z seniorami w Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej.

Lp.	Nazwa	Termin
1.	Miasto Kalisz + Powiat Kaliski	26-27.06.2018r.
2.	Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski	28-29.06.2018r.
3.	Gmina i Miasto Nowe Skalmierzyce	03-04.07.2018r.
4.	Gmina i Miasto Odolanów	05-06.07.2018r.
5.	Gmina i Miasto Raszków	10-11.07.2018r.
6.	Gmina i Miasto Stawiszyn	12-13.07.2018r.
7.	Gmina Blizanów	17-18.07.2018r.
8.	Gmina Ceków-Kolonia	19-20.07.2018r.
9.	Gmina Brzeziny + Gmina Godziesze Wielkie	21-22.08.2018r.
10.	Gmina Gołuchów + Powiat Pleszewski	23-24.08.2018r.
11.	Gmina Żelazków	30-31.08.2018r.
12.	Gmina Mycielin	04-05.09.2018r.
13.	Gmina Opatówek + Gmina Szczytniki	06-07.09.2018r.
14.	Gmina Ostrów Wielkopolski + Powiat Ostrowski	11-12.09.2018r.
15.	Gmina Przygodzice	13-14.09.2018r.
16.	Gmina Sieroszewice	18-19.09.2018r.
17.	Gmina Sośnie	20-21.09.2018r.
18.	Gmina Koźminek	25-26.09.2018r.
19.	Gmina Lisków	27-28.09.2018r.

Charakterystyka poszczególnych spotkań
warsztatowych w ramach projektu :

„Aktywni Seniorzy w Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej”

Miasto Kalisz oraz Powiat Kaliski – 26-27.06.2018

Cykl warsztatów w pierwszej kolejności rozpoczął się w mieście Kalisz, który jest jednym z dwóch ośrodków z największą liczbą mieszkańców obok Ostrowa Wielkopolskiego. Warsztaty w tych miejscach i ich przebieg mają zupełnie inną specyfikę, niż w mniejszych miejscowościach.

Uczestnicy warsztatów przekazali duże zapotrzebowanie na integrowanie środowiska seniorów w mieście oraz oczekiwania realizacji otwarcia się rynku pracy dla osób przechodzących na emeryturę.

W spotkaniu wzięli także udział wicestarosta kaliski Pan Jan Adam Kłysz oraz Dyrektor Biura Stowarzyszenia Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej Pani Ewa Milewska, z którymi to seniorzy rozmawiali przede wszystkim o polityce transportowej na rzecz osób starszych w powiecie oraz aglomeracji.

Uczestnicy wyrazi optymizm w kwestii przystąpienia Miasta Kalisza do sieci Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

Efektom pracy warsztatowej seniorów są następujące postulaty:

„Kształtowanie społecznego szacunku wobec osób starszych oraz włączanie ich w procesy funkcjonowania społecznego”

- **zapraszanie osób starszych do szkół**

Seniorzy uważają, że wpływ na kształtowanie pozytywnej opinii wobec osób starszych w Kaliszu będzie miało częste zapraszanie seniorów do szkół w ramach spotkań międzypokoleniowych, będących okazją do stworzenia płaszczyzny kontaktu.

- **stworzenie klubów spotkań z ciekawymi ludźmi**

Działające na zasadzie klubów empik cykliczne spotkania z ludźmi kultury, nauki i sportu. Przykładem, który został uznany przez wszystkich zgromadzonych, jako ciekawy i międzypokoleniowy to stworzenie spotkań ze studentami kierunków artystycznych pt. „Moda dla osób starszych kreowana współczesnymi trendami.”

- **umożliwienie zatrudnienia w różnych wymiarach czasowych**

Propozycja rynku pracy dla seniorów dotyczy specjalnej oferty, której brakuje w tym momencie na rynku. Seniorzy oczekują, że powstanie jedno centralne miejsce, do którego można zgłaszać się po drobne prace włączające społecznie osoby w wieku emerytalnym oraz pozwalające zasilić budżet dodatkowymi finansami.

- **kawiarenki dla seniorów**

Jako możliwość posiadania stałego i pewnego miejsca spotkań, które miałyby za zadanie także animować czas wspólnie spędzony polegający na przykład na wspólnych grach lub tworzeniu rękodzieła.

- **integracja międzypokoleniowa poprzez wspólne działania**

Osoby starsze mają przekonanie o deficytowym wykorzystaniu ich doświadczenia w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego. Chcieliby, aby poprzez integrację międzypokoleniową tworzyć projekty wspólne takie jak: majsterkowanie i naprawę starych uszkodzonych rzeczy, krawiectwo, gotowanie dla lokalnej społeczności (osiedle).

- • **ustęp miejsca w komunikacji**

Jednym z punktów propozycji pozytywnego zmieniania postaw młodszych wobec osób starszych to kampania miejska skupiająca się na ustępowaniu miejsca w środkach komunikacji publicznej.

- **lepsz dostępność informacji o imprezach dla seniorów**

Ważnym punktem, który stanowi o większej ilości zaangażowanych seniorów w sprawy gminy, jest ich aktywizacja poprzez uczestnictwo tych osób w życiu kulturalno-rozrywkowemu.

„Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrony zdrowia dla osób starszych.”

- **zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych**

Uczestnicy podkreślili w tym punkcie, że priorytetem jest zwiększenie ilości godzin w ramach opieki społecznej i specjalistycznej dla osób starszych.

- **rehabilitacja w domu chorego**

Osoby starsze wskazują na usługi rehabilitacyjne podzielone na dwa rodzaje, które są zależne od stopnia sprawności osoby korzystającej z ćwiczeń. Z jednej strony istnieje silna potrzeba rehabilitacji domowej, z drugiej zaś osoby starsze są gotowe do samodzielnych ćwiczeń wspomagających aktywność rehabilitacyjną, jeśli wypożyczony zostałby im sprzęt do tego celu.

- **kluby senioralne - ośrodki wsparcia dziennego**

Placówki wspomagające opiekę nad seniorami nie potrzebującymi całodobowej pomocy.

- **tworzenie mieszkań ochronnych**

To kolejna potrzeba zasobu komunalnego dla seniorów dla osób starszych, które nie chcą lub nie mogą mieszkać osobno.

- **uruchomienie domu pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi**

Punkt został zapisany jako odpowiedź na przypadki seniorów z objawami chorób psychicznych takich jak depresja czy alzheimer.

- **programy zdrowotne dla seniorów (szczepienia)**

Coraz częściej osoby starsze chcą profilaktyki zdrowotnej na najbardziej podstawowe i najczęściej dotykające tę grupę społeczną chorób. Seniorzy są zainteresowani szczepieniami, które likwidowałyby ryzyko zachorowań na grypę lub żółtaczkę.

- **usługi dla seniorów – złota rączka**

Jednym z bardziej omawianych usług dla osób starszych jest potrzeba uruchomienia programu finansowanego z budżetu miasta Kalisza, który zapewniłby możliwość skorzystania z usługi specjalisty do drobnych napraw w domu takich jak: wymiana żarówki, przykręceniu szafki, wymiany uszczelki.

- **teleopieka**

Bieżące monitorowanie parametrów życiowych seniora poprzez zastosowanie nowoczesnej technologii do przekazywania informacji o stanie zdrowia, lekarzom oraz policji.

- **sale gimnastyczne dla seniorów**

Dostosowanie sal gimnastycznych do potrzeb aktywności ruchowej. Wyposażenie ich w materace, sprzęt do rehabilitacji czy sprzęt do zajęć tanecznych.

- **poradnia geriatryczna**

Zwiększyć dostępność do specjalistów i fizykoterapii.

- **osiedlowy asystent osoby starszej**

Ich zakres działania miałyby obejmować potrzeby kulturalne, zdrowotne, psychologiczne oraz społeczne. Istotne jest, aby asystent umiejętnie był w stanie ocenić warunki życia seniora i udzielić wsparcia w celu zaspokojenia jego potrzeb.

„Rozwój transportu dla osób starszych”

- **rozszerzenie transportu inwalidzkiego**

Większa ilość samochodów typ mikrobus z windą inwalidzką.

- **autobusy niskopodłogowe**

Postulat zwiększenia wymienianego taboru komunikacji ze szczególnym uwzględnieniem taboru niskopodłogowego.

- **montaż sekundników na przejściach dla pieszych**

Wydłużenie czasu na przejście oraz uzupełnienie sygnalizacji dźwiękowej na przejściach dla pieszych.

- **rozszerzenie zasięgu linii autobusowej**

Ułożenie planu komunikacji przyjaznego dla potrzeb seniorów wiążącego się z dojazdem na cmentarz, ogródki działkowe czy do szpitala.

- **rozszerzenie linii komunikacji miejskiej poza miasto**

Seniorzy z Kalisza postulują o szersze projektowanie tras m.in. do gminy Gołuchów, Tłokina, Emilianów czy Rozdzały Hospicjum.

Miasto Ostrów Wielkopolski – 28-29.06.2018

Warsztaty w Ostrowie Wielkopolskim odbyły się, jako drugie w kolejności. Ostrów Wielkopolski jest drugim największym ośrodkiem mieszkańców w Aglomeracji Kalisko - Ostrowskiej. Przeprowadzone spotkania z seniorami miały miejsce w dwóch instytucjach działających na rzecz osób starszych. W pierwszym dniu odwiedziliśmy Klub Seniora + przy ul. Piłsudskiego 65, natomiast w drugi dzień warsztaty odbywały się w Dziennym Domu Seniora + przy ul. Limanowskiego 17 w Ostrowie Wielkopolskim.

Seniorów odwiedziła także, Pani Ewa Matecka wiceprezydent Ostrowa Wielkopolskiego. Najgorętsze rozmowy dotyczyły stworzenia projektu taksówki dla seniorów oraz rozwoju klubów seniora w mieście. Mając na uwadze dobro seniorów miasto Ostrów Wielkopolski przystąpiło do sieci Światowej Organizacji Zdrowia – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

Efektem pracy warsztatowej seniorów są następujące postulaty:

„Rozwój transportu dla osób starszych”

- **miejsca parkingowe dla emerytów**

Seniorzy z Ostrowa Wielkopolskiego postulują o poszerzenie obecnych miejsc parkingowych na terenie miasta, ponieważ obecne nie pozwalają im na wyjście z pojazdu.

- **bezpłatne autobusy dla osób 60+**

Obniżenie wieku osób starszych z bezpłatnej komunikacji miejskiej. Odpowiednim poziomem byłby 60 rok życia czyli wraz z przejściem w wiek emerytalny dla kobiet.

- **taksówka dla seniora osobowa lub bagażowa**

Potrzeba występuje w razie konieczności transportu do zaplanowanej wizyty u lekarza lub do urzędu czy do sądu. W wyjątkowych przypadkach do przewiezienia rzeczy w związku ze zmianą miejsca zamieszkania.

- **darmowe rowery miejskie dla seniorów**

Rowery są jednym z ulubionych środków transportu osobistego wśród osób starszych i chcieliby oni korzystać z nich jak najczęściej. Jednak odpłatność rowerów miejskich ogranicza tę możliwość.

- **infolinia o transporcie**

Seniorzy zwracają uwagę na zbyt słabą formę komunikacji w sprawie ułatwień transportowych. W ich mniemaniu odpowiednim systemem byłoby stworzenie infolinii transportowej dzięki czemu osoba starsza mogłaby dowiedzieć się o zmianach w rozkładzie jazdy lub ewentualnych usługach transportowych dla seniorów poprzez wygodne narzędzie w formie rozmowy telefonicznej.

- **ulepszyć autobusy dla emerytów**

W autobusie komunikacji miejskiej projektować niższe siedzenia, tuż przy wejściu do autobusu, co zwiększa komfort zajmowania miejsca.

- **pouczyć młodych kierowców o zwracaniu uwagę na osoby starsze**

Przeszkolić pracowników komunikacji zbiorowej, aby zwracali uwagę na osoby starsze, wchodzące do autobusu. Kierowca nie powinien ruszać z miejsca dopóki osoby starsze nie usiądą na miejsce, ze względu na ograniczenia ruchowe.

„Kształtowanie społecznego szacunku wobec osób starszych oraz włączanie ich w procesy funkcjonowania społecznego.”

- **szacunek młodzieży dla os starszych**

Stworzenie cyklu zajęć, który będzie miał na celu pokazać perspektywę życia i funkcjonowania osób starszych w codziennych czynnościach. Seniorzy wierzą, że poprzez takie zajęcia młodzież będzie patrzyła na seniorów w sposób wyrozumiały.

- **włączanie osób starszych do działalności społecznej**

Seniorzy chętnie włączają się w działalność społeczną trzeciego sektora organizacji pozarządowych. Chcą poznawać zasady zakładania organizacji pozarządowych, działalności w wolontariacie, czy klubów seniora.

- **udzielenie pomocy osobom samotnym**

Uczestniczący seniorzy podczas warsztatów podkreślają, że ich działania pomocy, dla drugiej osoby najczęściej

dotyczy sąsiadów – zwłaszcza tych samotnych pomagając im w drobnych potrzebach domowych. Oczekują, że solidarność sąsiedzka będzie istniała także w młodszych pokoleniach.

Regularne odwiedzanie osób starszych wpływa na ich kondycję zdrowia psychicznego oraz poprawia samopoczucie.

- **dostarczanie czasopism i książek**

Wolontariusze, odwiedzający samotnych seniorów mogliby dostarczać im książki i czasopisma z biblioteki – to kolejna ciekawa propozycja międzypokoleniowych.

- **dostęp do kursów komputerowych**

Seniorzy chcą się uczyć obsługi komputera oraz programów do jego obsługi. Regularne oferty kursów według seniorów są podstawą do szybkiego z informatyzowania starszej części społeczeństwa.

- **spotkanie seniorów z dietetykami**

Dietetyka to dziedzina, którą chętnie seniorzy się interesują. Chcą jeść lepiej oraz uczyć się jak wybierać odpowiednie produkty dostosowane do indywidualnej diety.

„Dostępność miejsc publicznych dla osób starszych.”

- **bezpieczne chodniki**

Remont chodników w zakresie nierówności oraz szerokości. Stan nieremontowanych chodników zniechęca do spacerów oraz przemieszczania się. W niektórych sytuacjach przejścia dla pieszych są w zbyt dużej odległości.

- **bezpłatne szalety**

Dostosowanie szaletów dla potrzeb osób z ograniczoną sprawnością fizyczną oraz braku odpłatności za ich korzystanie.

- **likwidacja barier architektonicznych**

Owy punkt został zapisany z myślą o całościowym podejściu do znoszenia barier architektonicznych w mieście. Seniorzy wiedzą, że Ostrów Wielkopolski przystąpił do sieci WHO – miast i gmin przyjaznych starzeniu lecz nie znają konkretnego pomysłu na całość realizacji znoszenia barier w przestrzeni miejskiej. Chcieliby uczestniczyć w procesie tworzenia takich dokumentów strategicznych.

- **dostęp osób starszych z niepełnosprawnościami do instytucji kultury**

Znoszenie barier architektonicznych powinno następować także w kinach lub teatrach, z których osoby starsze chętnie korzystają jeśli tylko pozwalają im na to środki finansowe.

- **informator o imprezach**

Potrzeba zbierania wszystkich informacji dla seniorów w jednym miejscu to kluczowa kwestia w kategorii dostępności miejsc publicznych. Tamże mogą być umieszczane informacje na temat remontów, ułatwień oraz stref dla seniorów.

- **kluby seniora w każdej dzielnicy**

Kluby seniora są w odczuciu osób starszych miejscem, w ramach którego mogliby spełniać swoje pasje oraz organizować wydarzenia. Powstawania klubów powinien być priorytetem jeśli chodzi o zagospodarowanie czasu wolnego dla seniorów.

- **więcej ławeczek i koszy na śmieci w mieście**

Ławeczki w przestrzeni miejskiej powinny być stawiane cyklicznie w obrębie samego centrum, jak i w obecnych miejscach terenów zielonych najlepiej rozstawionych co 200-300 metrów.

- **urządzenia sportowo rekreacyjne szczególnie w ogródkach jordanowskich**

Utworzenie miejsc rekreacji w ogródkach jordanowskich byłoby świetną okazją spontanicznych aktywności ruchowych. Wielość takich miejsc sprawi, że będzie więcej osób korzystających z tego typu urządzeń.

Gmina Nowe Skalmierzyce – 03-04-07.2018

W kolejnych dniach warsztaty pn. „Aktywni Seniorzy w Metropolii Poznań i w Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej” odbyły się w Gminie i Mieście Nowe Skalmierzyce. W spotkaniu oprócz seniorów uczestniczyli również przedstawiciele Urzędu w tym Sekretarz Gminy i Miasta Nowe Skalmierzyce Pan Zdzisław Mielczarek.

Warsztaty w Nowych Skalmierzycach odbywały się w pozytywnej atmosferze pracy nad tematami związanymi z dostępnością miejsc publicznych dla osób starszych oraz podnoszenia jakości usług społecznych i zdrowotnych skierowanych do seniorów. Priorytetem jest zwiększenie bezpieczeństwa na skrzyżowaniach oraz tworzenie sieci tras pieszo-rowerowych. W obszarze usług seniorzy oczekują stworzenia Centrum Senioralnego, który stworzy ofertę dla osób starszych.

Uczestnicy wyrazi aprobatę i optymizm w kwestii przystąpienia Gminy i Miasta Nowe Skalmierzyce do sieci Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

„Dostępność miejsc publicznych dla osób starszych.”

- **likwidacja barier architektonicznych w urzędach**

Dostosowanie infrastruktury w obrębie budynków Urzędu Miasta i Gminy Nowe Skalmierzyce poprzez uzupełnienie poręczy, podjazdów oraz wejścia do budynku.

- **poprawa bezpieczeństwa przejść dla pieszych**

Seniorzy uznali, że wiele przejść dla pieszych jest niebezpieczna ze względu na ruchliwe skrzyżowania, na których brak jest zwolnień do 30 km/h.

- **likwidacja przeszkód na chodnikach**

Poczucie bezpieczeństwa na chodnikach ma związek z możliwością swobodnego poruszania się i zapewnienia odpowiedniej infrastruktury. Osoby starsze chętnie poruszają się pieszo, dlatego postulują o niwelowanie przeszkód na tym obszarze poprzez likwidację niepotrzebnych słupów, inny sposób montowania znaków drogowych czy usuwaniu reklam uniemożliwiających swobodne poruszanie się.

- **brak ścieżek rowerowych**

Rozwój ścieżek rowerowych wpłynąłby w znaczny sposób na funkcjonowanie seniora w gminie. Grupa warsztatowa zdecydowanie nadmieniła, że jednym z priorytetów najbliższej kadencji Urzędu powinien być dynamiczny rozwój ścieżek dla rowerzystów.

- **brak świetlicy miejsca spotkań dla seniorów**

Dość odczuwalną kwestią w życiu społecznym seniorów w Nowych Skalmierzycach jest brak miejsc spotkań seniorów, które byłyby punktem na stałe przypisanym do możliwości organizowania wydarzeń lub posiedzeń przy kawie. Osoby starsze chciałyby, aby gmina postawiła na rozwój świetlic na terenie całej gminy.

„Kształtowanie społecznego szacunku wobec osób starszych oraz włączanie ich w procesy funkcjonowania społecznego. „

- **zwiększyć edukację w szkole i przedszkolach**

Spotkania integracyjne z dziećmi i młodzieżą odbywające się cyklicznie z seniorami sprawią, że osoby starsze będą mogły wpływać na pozytywne kształtowanie wizerunku osoby starszej oraz wspomagać

zrozumienie dla ograniczeń ze strony młodych i dzieci.

- **spotkania z seniorami i pogadanki na temat historii i tradycji**

Stworzony cykl spotkań międzypokoleniowych na temat tradycji lokalnej to pomysł na realizację polityki wspólnych wartości.

- **kształtowanie więzi rodzinnych – powstanie Centrum Rodzinnego**

Starsze osoby stawiają na rozwój więzi rodzinnych, które według ich opinii powinny stanowić fundament relacji społecznych. Ze względu na tą opinię chcieliby, aby powstał program, który wspomagałby więzi rodzinne. Na przykład powstanie instytucji Centrum Rodzinnego przy Urzędzie Miasta i Gminy.

- **zaktywizowanie seniorów do działalności społecznej**

Wspieranie seniorów w zakładaniu organizacji pozarządowych czy klubów seniora to kluczowy sposób na zwiększenie aktywności społecznej dla tej grupy społecznej. Istnieje potrzeba kontaktu z Konsultantem, który mógłby podpowiadać jak pokierować kwestiami formalnoprawnymi.

„Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrony zdrowia dla osób starszych.”

- **tworzenie systemu wolontariatu opieki nad osobami chorymi i niepełnosprawnymi**

Rozwój wolontariatu w odczuciu seniorów ma wieloaspektowy charakter. Z jednej strony oczekują, że system wolontariatu uzupełni system opieki społecznej, z drugiej zaś strony wolontariat ma scalać społeczność lokalną poprzez większą aktywność na rzecz drugiej osoby w najbliższym sąsiedztwie.

- **pomoc sąsiedzka**

Seniorzy oczekują, wzajemnej pomocy między sąsiadami, która umacniałaby poziom poczucia bezpieczeństwa i dobrego samopoczucia w sytuacjach nagłych, jak i w regularnym codziennym funkcjonowaniu.

- **rehabilitacja w gminie**

Oczekiwania osoby starsze mają skonkretyzowane. Potrzebą w tym zakresie fizjoterapia, kinezyterapia i masaż.

- **edukacja w zakresie zdrowego odżywiania**

System wsparcia dietetyków w zakresie regularnych spotkań i konsultacji na temat odżywiania się.

- **stworzenie centrum dla seniora**

Miejsce gdzie dla osób starszych nieodpłatnie będzie dostępność do specjalistów i badań profilaktycznych.

- **stworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych z obiadem**

Domy dziennego pobytu są potrzebą, która powinna zawierać możliwość korzystania z obiadu za symboliczną złotówkę oraz serwis kawowy.

Gmina Odolanów – 05-06.07.2018

Czwarte dwudniowe warsztaty realizowaliśmy w Dziennym Domu Seniora + przy ul. Dworcowej w Gminie Odolanów. W spotkaniu uczestniczyli Seniorzy z terenu Gminy i Miasta Odolanów. Podczas warsztatów oczekiwania uczestników wysłuchał również Pan Burmistrz Marian Janicki.

Seniorzy podczas warsztatów w Odolanowie wskazywali, że największymi potrzebami są sprawy związane z transportem oraz tworzeniem warunków do korzystania z opieki zdrowotnej. Podczas dyskusji na te tematy z uczestnikami Burmistrz Miasta i Gminy zadeklarował, że będzie cyklicznie odwiedzał Dom Seniora w celu diagnozy potrzeb oraz zorganizuje transport i pokaże seniorom, co zmienia się w gminie również z myślą o seniorach.

Uczestnicy wyrazi także optymizm w kwestii przystąpienia gminy Odolanów do sieci Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

„Rozwój transportu dla osób starszych. „

- **przywrócenie autobusów podmiejskich**

W mniejszych miejscowościach dojazd do większego miasta jest kluczowy ze względu na instytucje, które są tam umiejscowione takiej jak instytucje kultury, duże ośrodki zdrowotne czy urzędy powiatowe.

- **dowóz niepełnosprawnych do lekarzy specjalistów i lekarzy pierwszego kontaktu**

Transport wspierający seniorów powinien obejmować możliwość skorzystania z bezpłatnego dowozu do szpitala lub umówionego lekarza ze specjalnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami.

- **darmowe bilety autobusowe dla osób powyżej 60 lat**

Sytuacja finansowa seniorów wygląda bardzo różnie. Odpowiedzią na wsparcie seniorów w zakresie bezpłatnych biletów dla osób przekraczających sześćdziesiąty rok życia.

„Kształtowanie społecznego szacunku wobec osób starszych oraz włączanie ich w procesy funkcjonowania społecznego.”

- **edukacja dzieci i młodzieży – pogadanka z rodzicami**

Przygotowanie cyklu spotkań trójstronnych rodzin z dziećmi oraz seniorów na temat solidarności międzypokoleniowej.

- **informacja w miejscach publicznych – ustąp miejsca osobie starszej**

Rozprzestrzenienie znaków zwracających uwagę na ustępowanie miejsca osobom starszym lub inwalidom w środkach komunikacji zbiorowej.

- **zaproszenie do szkół osoby starszej**

Zajęcia w szkole młodzieży z seniorami na temat wspólnych zajęć oraz codziennych trudności osób starszych.

- **powołanie rady seniorów w gminie**

Powołanie ustawowego ciała doradczego, które będzie pilnowało rozwój polityki senioralnej w gminie. Rada Seniorów miałaby za zadanie współtworzyć i inicjować projekty międzypokoleniowe.

- **piknik integracyjny osób starszych z dziećmi i młodzieżą**

Realizacja wspólnych wydarzeń o charakterze pikniku lub festynu międzypokoleniowego.

- **wspólne działania w ramach spotkań tematycznych**

Realizacja cyklu spotkań z młodzieżą o tematyce kulturalnej, ekologicznej czy rękodzieła.

„Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrony zdrowia dla osób starszych.”

- **dostęp do specjalistów na terenie miejscowej przychodni**

Zwiększenie ilości spotkań zdrowotnych i profilaktycznych z lekarzem okulistami, chirurgami czy dentystami w razie potrzeby konsultacji ze strony seniorów.

- **bezpłatne szczepienia przeciw grupie dla seniorów**

Seniorzy świadomi są zagrożeń oraz słabszej kondycji swojego organizmu, dlatego chcieliby poddać się szczepieniom niwelującym ryzyko zachorowań groźnych dla ich zdrowia.

- **dofinansowanie opału dla osób starszych**

Ciekawą perspektywą w dziale usług zdrowotnych jest dofinansowanie do opału, aby mogli kupować opał wyższej jakości – wpływający bezpośrednio na to co wdychamy w powietrzu.

- **łatwiejszy dostęp do skierowań na rehabilitacje**

Lepsza dostępność do usług rehabilitacji dla osób starszych w gminie Odolanów.

Gmina Raszków – 10-11.07.2018

Warsztaty ze środowiskiem osób starszych w Gminie Raszków odbyły się w budynku Urzędu Gminy w Przybysławicach nr 42. W spotkaniu z seniorami wzięła udział także Dyrektorka Stowarzyszenia Aglomeracja Kalisko-Ostrowska Pani Ewa Milewska, która opowiedziała o planach rozwoju polityki senioralnej w kontekście obszaru aglomeracyjnego. Aktywni seniorzy stworzyli mapę myśli o polityce senioralnej oraz wytypowali kilka priorytetowych zakresów tematycznych, na których ich zdaniem Gmina powinna skupić się najbardziej w następnych latach.

Uczestnicy zdecydowali także o złożeniu wniosku do władz i radnych Gminy Raszków o powołaniu Gminnej Rady Seniorów, która byłaby ciałem reprezentującym środowisko osób starszych.

Uczestnicy byli zainteresowani, aby gmina Raszków przystąpiła do sieci Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

„Tworzenie warunków do wzrostu partycypacji społecznej i obywatelskiej osób starszych.”

- **utworzenie pomieszczenia dla seniorów**

Miejsce miałyby służyć dla osób starszych do spotkań społeczno-kulturalnych oraz organizowania wydarzeń dla tejże grupy społecznej.

- **powołanie Gminnej Rady Seniorów**

Powołanie ciała pełniącego funkcję doradczą reprezentującą seniorów przy Wójcie gminy ma za zadanie skuteczniej wpływać na pozytywne zmiany dla osób starszych w gminie Raszków.

- **wydanie biuletynu informacyjnego**

Seniorzy zaznaczyli jako jeden z priorytetów współpracy z władzami gminy Raszków, jako politykę informacyjną. Brakuje im skutecznie docierających narzędzi informacji i komunikacji. Są przekonani, że wydawanie regularnego biuletynu informacyjnego byłoby krokiem w odpowiednią stronę.

- **stworzenie zakładki „senior” na stronie internetowej gminy**

Kolejnym etapem skutecznej komunikacji władz publicznych z seniorami miałyby być utworzenie na stronie gminy Raszków zakładki informacyjnej dedykowanej tylko dla osób starszych. Ułatwiłoby to dotarcie do ogłoszeń skierowanych tylko lub przede wszystkim do seniorów.

- **utworzenie projektu Kawiarenki Obywatelskiej dla Seniorów**

Następnym punktem aktywności udziału seniorów w debacie publicznej jest zorganizowanie Kawiarenek Obywatelskich czyli spotkań na różne tematy dedykowane dla owej grupy wiekowej. Miałyby to zdecydowanie pozytywny wpływ na wzrost wypowiedzania się o sprawach gminnych ze szczególnym uwzględnieniem osób po 60 roku życia.

- **rozwój i wsparcie stowarzyszeń działających na rzecz osób starszych**

Realizacja spójnego programu wsparcia w kwestiach formalnoprawnych oraz pozyskiwania funduszy na zakładanie lub wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych.

Wprowadzanie skutecznej komunikacji i informacji jako form komunikowania się ze środowiskiem osób starszych.

- **utworzenie stanowiska Koordynatora Senioralnego przy Urzędzie Gminy**

Poważnym wyzwaniem dla seniorów jest poruszanie się po sprawach dotyczących kwestii urzędniczych. Dlatego uczestnicy warsztatów proponują ustanowienie osoby do kontaktu z osobami starszymi.

- **stworzenie projektu Telefon dla Seniora oraz aplikacji powiadamiającej SMS**

System komunikacji i informacji ze środowiskiem senioralnym mogłoby sprawdzić się za pomocą tradycyjnej formy wysyłki SMS. Kolejnym krokiem powinno być stworzenie jednego numeru dla seniorów, który odbierałaby osoba trudniąca się kwestiami osób starszych w urzędzie.

- **zwiększenie aktywności osób starszych w życiu społeczności lokalnej**

Wzrost aktywności w lokalnej społeczności jest szansą na aktywizację społeczną osób starszych.

- **współpraca z kościołem – parafią w celu przekazywania ważnych informacji lokalnych**

Kościół to w dalszym ciągu świetne medium przekazywania informacji ważnych dla gminy i najbliższego otoczenia.

- **współpraca ze szkołami (przekazywanie informacji przez wnuków)**

Przekazywanie informacji o sprawach dedykowanych współpracy między pokoleniami lub tylko dla seniorów poprzez wnuków (poczta pantoflowa).

- **tworzenie ogłoszeń, organizowanie kurendy oraz większa czcionka na ogłoszeniach**

Ogłoszenia zachęcające osoby starsze do uczestnictwa pisane dużą czcionką na tablicach lub słupach ogłoszeniowych.

Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrony zdrowia dla osób starszych.

- **utworzenie klubu seniora oraz dziennego domu pobytu**

Dbanie o spędzanie spokojnie jesieni życia wiąże się bezpośrednio z powstaniem Dziennego Domu Pobytu dla osób starszych. Aktywnym seniorom powinno organizować się kluby seniora, które dają możliwości rozwoju własnych zainteresowań osób starszych.

- **wprowadzanie „Koperty Życia” dla osób starszych**

Istotne narzędzie do przekazywania informacji o najważniejszych problemach zdrowotnych dla ratowników. Koperta Życia daje możliwość podejmowania lepszych decyzji w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia seniora.

- **stworzenie Raszkowskiej Karty Seniora**

Karta seniora miałaby za zadanie zebrać usługi dedykowane dla seniorów oraz zapewnić ich atrakcyjne ceny.

- **rozwój działań profilaktycznych przez lekarzy specjalistów**

Profilaktyka zdrowotna w obrębie dietetyki, stomatologii oraz kardiologii to najważniejsze podstawowe potrzeby.

- **realizacji swoich zainteresowań (wolontariat dla seniora)**

Rozwój wolontariatu dla seniorów miałaby zaspokoić potrzebę aktywności seniorów w sektorze pozarządowym.

Gmina Stawiszyn – 12-13.07.2018

Zajęcia warsztatowe w Gminie Stawiszyn odbyły się w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury. Dwudniowe spotkanie skoncentrowane było wokół tematów związanych z transportem dla seniorów oraz sprawnej komunikacji i informacji ze środowiskiem osób starszych.

Zwrócono uwagę, że gmina w swojej topografii jest bardzo rozległa i przydałoby się więcej kanałów informujących o wydarzeniach w gminie. Seniorzy przekazali, także kilka spostrzeżeń odnośnie funkcjonowania komunikacji publicznej oraz dostępności do budynków urzędowych dla osób z ograniczeniami ruchowymi. W spotkaniu wzięli udział urzędnicy odpowiedzialni za referaty społeczne.

Uczestnicy wyrazili optymizm w kwestii przystąpienia gminy Stawiszyn do sieci Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

Efektom pracy warsztatowej seniorów są następujące postulaty:

„Rozwój transportu dla osób starszych.”

- **powrót autobusu komunikacji miejskiej 5B**

Przywrócenie linii autobusowej o numerze 5B.

- • **bezpłatne bilety komunikacji**

Seniorzy oczekują, że wraz z przekroczeniem 60 roku życia bilety komunikacji zbiorowej będą bezpłatne.

- **minibus zbiorowy na dowóz do urzędu**

Bus dla seniora, z którego będą mogli skorzystać 2 razy w miesiącu na potrzeby dojazdu do umówionego lekarza lub do urzędu.

- **organizacja telebusa na wydarzenia kulturalne)**

Pomysł obejmuje organizację przez urząd gminy busa, który zbierałyby o wytyczonych godzinach seniorów zainteresowanych uczestnictwem w wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez gminę. Transport musiałby obejmować podróż na wydarzenie oraz jego powrót oraz przystosowanie busu do osób z niepełnosprawnościami.

- **odpowiednie rozkłady jazdy**

Zaktualizowanie rozkładów jazdy oraz powiększenie czcionki. Najlepszym rozwiązaniem byłyby elektroniczne tablice, które wskazywałyby aktualny rozkład jazdy oraz ewentualne spóźnienia.

„Tworzenie warunków do wzrostu partycypacji społecznej i obywatelskiej osób starszych.”

- **spotkania osób starszych z młodymi**

Organizowanie zajęć z młodzieżą w celu przełamywania stereotypów dotyczących seniorów, wśród młodych ludzi.

- **kawiarenka dla seniorów**

Zagospodarowanie przestrzeni, która będzie miejscem spotkań dla seniorów.

- **warsztaty dla seniorów**

Zwiększenie oferty zajęć warsztatowych dla osób starszych w dziedzinach: aktywności obywatelskiej i społecznej, kultury, rękodzieła, sportu.

- **właściwy przekaz informacji w kościele**

Seniorzy postulują, aby część informacji urzędowych przekazywać za pośrednictwem kościoła, mszy świętej czy spotkań na plebani – jako proces włączania seniorów w proces partycypacji.

- **włączanie seniorów do grupy kandydatów na radnych gminy**

Przekonywanie do startu w wyborach do rady gminy, sołectwa lub zaangażowanie seniorów do pracy w komisjach wyborczych.

- **aktywizacja seniorów poprzez rozwiązanie lokalnego problemu**

Organizowanie przez urzędników spotkań warsztatowych w celu rozwiązania danego problemu lokalnego.

- **tworzenie rady seniorów**

Powołanie Gminnej Rady Seniorów, zwiększy współdecydowanie tejże grupy społecznej o losach lokalnej społeczności.

„Wprowadzanie skutecznej komunikacji i informacji jako form komunikowania się ze środowiskiem osób starszych.”

- **zagospodarowane tablice sołeckie**

Umieszczanie informacji ważnych dla osób starszych na tablicach sołeckich oraz gminnych.

- **tytka seniora**

Przekazywanie dla seniorów zbiorczych informacji w jednej kopercie przekazywanej do skrzynek pocztowych. W kopertach powinny znajdować się informacje o usługach dla seniorów, kontakt do fachowców remontowo-budowlanych w domu.

- **aktywni sołtysi**

Szybsze i sprawniejsze przekazywanie informacji przez sołtysów, którzy powinni pełnić rolę multiplikatorów w lokalnej społeczności.

- **ulotki w sklepach**

Przekazywanie do sklepów na wsiach ulotek z informacjami dla seniorów.

- **powiadomienie SMS**

Stworzenie gminnego systemu powiadamiania SMS o najważniejszych sprawach w gminie takich jak: zagrożenia pogodowe, zmiany w komunikacji lub ważnych informacji urzędowych.

- **telefon dla seniora w Urzędzie Gminnym**

Stworzenie jednego numeru telefonu odbieranego przez osobę kompetentną w zakresie relacji z osobami starszymi.

- **zakładka seniora na stronie urzędu**

Stworzenie na stronie gminy zakładki informacyjnej tylko o sprawach senioralnych w gminie.

- **kurenda informacyjna**

W najważniejszych sprawach w kwestii podejmowania decyzji stworzenie ankiety, która zbierana byłaby na zasadzie kurendy po domach.

Gmina Blizanów – 17-18.07.2018

W spotkaniu aktywnie uczestniczyła spora grupa seniorów z terenu Gminy Blizanów. Na spotkanie przybył również Wójt Gminy Pan Sławomir Musioł. W rozmowie podsumowujące warsztaty z Wójtem wywiązała się bardzo ciekawa dyskusja. Zwrócono uwagę na postulaty związane z dostępnością kursów doszkalających oraz stworzeniem szerokiej oferty rehabilitacji w gminie. Jednocześnie zaproszona została osoba reprezentująca gminną bibliotekę i ustalono, że będzie wdrożony system zamawiania przez seniorów książek, które zostaną im dowieszone do miejsca zamieszkania nazwany zostanie „Mobilną biblioteką dla seniora”.

Uczestnicy wyrazi także optymizm w kwestii przystąpienia gminy Blizanów do sieci Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

Efektom pracy warsztatowej seniorów są następujące postulaty:

„Kształtowanie społecznego szacunku wobec osób starszych oraz włączanie ich w procesy funkcjonowania społecznego.”

- **włączenie osób starszych do działalności społecznej**

Włączanie osób starszych w działalność organizacji pozarządowych lub wydarzeń gminnych jest zdaniem seniorów skuteczną formą zmiany występujących stereotypów na temat seniorów.

- **udzielenie pomocy osobom starszym w społeczeństwie**

Tworzenie programów edukacyjnych jak pomagać osobom starszym w sytuacjach w życiu codziennym.

- **załatwienie wizyt lekarskich**

Wdrożenie wolontariatu sąsiedzkiego w ramach załatwianiu wizyt lekarskich czy rozmowy ze starszymi osobami, dostarczenie czasopism i książek czy robienie zakupów

- **spotkanie młodzieży szkolnej z osobami starszymi**

Propozycja spotkań międzypokoleniowych w ramach lekcji wychowawczych.

- **mobilna biblioteka**

Dostarczanie przez bibliotekę gminną książek bezpośrednio do domu seniora.

- **dostęp do kursów komputerowych, kursy j. Obcych**

W ramach lepszego rozumienia otoczenia zmieniającego się świata nowych technologii osoby starsze chciałyby intensywniej uczyć się języka angielskiego.

- **prowadzenie akcji społecznych**

Kampania prowadzone przez instytucje gminne, pokazujące, jak młodzież powinna zachowywać się wobec osób starszych.

„Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrony zdrowia dla osób starszych.”

- **dostępność do rehabilitacji**

Potrzeba dostępu do rehabilitacji ma dwie płaszczyzny. Wynajem sprzętu do rehabilitacji wraz z salą przystosowaną do możliwości wykonywania ćwiczeń oraz dostęp do specjalistów rehabilitantów.

- **stworzenie ośrodka zdrowia w gminie**

Placówka z dostępem do lekarzy specjalistów, do których można by było umówić się na wizyty konsultacyjne oraz podstawowych badań.

- **stworzenie parku rehabilitacyjnego**

Park rehabilitacyjny, dostępny jeden na cztery wsie. Park obejmowałby sprzęt do rehabilitacji samodzielnej, siłownię zewnętrzną oraz wypożyczalnię materaców do ćwiczeń.

- **więcej ośrodków zdrowia z lekarzami geriatrami**

Dostęp do lekarzy ze specjalizacją geriatryczną

- **nauka z zakresu pierwszej pomocy**

Kursy pierwszej pomocy dostępne dla rodzin osób starszych.

- **organizowanie szkoleń z zakresu zdrowego żywienia**

Cykliczne szkolenia z instruktorem dietetykiem miałyby wpływać pozytywnie na zdrowie i kondycję fizyczną seniorów w gminie.

- **chodniki i ścieżki rowerowe w każdej wsi**

Rozwój ścieżek rowerowych oraz budowa chodników miałyby przyczynić się do wzrostu aktywności pieszo-rowerowych uprawianych przez osoby starsze. Seniorzy chcieliby uprawiać nordic walking lub wspólne przejażdżki rowerowe.

„Rozwój transportu dla osób starszych.”

- **transport do zdarzeń zorganizowanych**

Organizowanie przez gminę transportu na wycieczki, wydarzenia lub po prostu do biblioteki czy urzędu.

- **organizowanie wyjazdów z dziedziny kultury**

Grupowy transport do najbliższego ośrodka instytucji kultury, dałaby możliwość częstszego korzystania z oferty teatrów lub opery.

- **zniżki dla seniorów na transport**

Zniżki na transport zbiorowy od 65 roku życia dla wszystkich seniorów.

- **transport do wszystkich urzędów gminy**

W sytuacji potrzeby stawianictwa się w instytucjach publicznych osoby starszej z ograniczeniami ruchowymi zapewnienie jej transportu w celu załatwienia swoich spraw.

- **transport na telefon**

Organizacja transportu do umówionego lekarza, na większe zakupy lub na cmentarz. Wszystkie te potrzeby związane są z dużą odległością od miejsca zamieszkania.

- **biblioteka mobilna**

Realizacja transportu książek do seniorów w zakresie działania biblioteki gminnej.

Ceków-Kolonia – 19-20.07.2018

Spotkanie w Gminie Ceków-Kolonia było ósmym spotkaniem z seniorami w Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej. Odbyło się w budynku urzędu, dzięki temu gościliśmy na spotkaniu także Wójta Gminy Pana Mariusza Chojnackiego.

Dyskusja na spotkaniu seniorów z Wójtem przebiegła głównie wokół tematu transportu. Włodarz gminy obiecał zgromadzonym jeszcze raz przeanalizowanie kwestii dopłat gminy do transportu między obszarami wiejskimi w gminie oraz inwentaryzację bezpieczeństwa przystanków dla podróżnych. Jedną z palących kwestii poza transportem, było stworzenie tablicy ogłoszeń dla seniorów, na której zawisną oferty skorzystania z fachowców drobnych napraw domowych. Obietnica powstania takiej tablicy jest jednym z pozytywnych efektów projektu.

Uczestnicy wyrazili także optymizm w kwestii przystąpienia gminy Ceków-Kolonia do sieci Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

Efektom pracy warsztatowej seniorów są następujące postulaty:

„Rozwój transportu dla osób starszych.”

- **przywrócenie kursu autobusów**

Kursy w niedziele i soboty, wykluczają osoby starsze z funkcjonowania społecznego. Ze względu na brak jakichkolwiek kursów komunikacji wiele osób zostało odciętych od jakiegokolwiek możliwości dotarcia do sklepu lub urzędów. Gmina powinna włączyć się w uzgodnienia z firmami transportowymi lub PKS, w celu poprawy tej sytuacji.

- **transport dla kultury**

Dojazd do instytucji kultury dla grup seniorów zorganizowany przez gminę za symboliczną złotówkę pozwoliłby na szersze korzystanie z oferty kulturalnej przez osoby w wieku emerytalnym.

- **ulgi na bilety po okazaniu dowodu osobistego**

Dostęp biletów ulgowych po okazaniu dowodu osobistego w komunikacji PKS.

- **dostępne warunki do wsiadania dla osób starszych**

Tworzenie taboru komunikacji z udogodnieniami dla osób ograniczonych ruchowo. Udogodnienia takie jak: niskopodłogowe autobusy oznakowanie wewnątrz pojazdów miejsc dla osób starszych.

- **nieczytelne tablice informacyjne na przystankach**

Potrzebna jest bieżąca inwentaryzacja tablic na przystankach. W niektórych przypadkach są one zamazane lub zniszczone. Przez to nie wiadomo, jak kursuje transport.

- **wiaty na przystankach**

Seniorzy wskazują, że nie na każdym przystanku są wiaty, które mogą ochronić podróżnych w przypadku niepogody lub oczekiwania na komunikację zbiorową.

- **przyjazd do osób samotnych**

Organizowanie dojazdu dla wolontariuszy do samotnych seniorów w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb życia codziennego, jak zakup leków, żywności lub monitorowania zdrowia i potrzeb.

- **busik na stanie w urzędzie Gminy na dojazdy**

Oczekiwaniem seniorów w gminie jest dyspozycyjność busa w sytuacjach nagłych na potrzeby starszych mieszkańców Ceków-Kolonii.

„Kształtowanie społecznego szacunku wobec osób starszych oraz włączanie ich w procesy funkcjonowania społecznego.”

- **odpowiedni przekaz informacji**

Kształtowanie przekazu, dla seniorów które wydarzenia lub inicjatywy są ze szczególnym przeznaczeniem i odpowiednie dla osób starszych. Brak komunikatu powoduje bierność seniorów w zakresie aktywności społecznej.

- **integrowanie młodzieży z seniorami**

Przekazywanie informacji o sytuacji seniorów na lekcjach wychowania w rodzinie. Rozmowy na temat potrzeb osób starszych i możliwościach pomocy w codziennych obowiązkach.

- **kawiarenka senioralna**

Regularne spotkania z władzami na tematy wynikające z bieżących potrzeb osób starszych w gminie Ceków-Kolonia.

- **międzypokoleniowe nauki**

Organizowanie spotkań nauki tańca lub majsterkowania, które byłyby okazją do wymiany umiejętności między seniorami a młodzieżą. W ramach dwustronnej nauki młodzież przekazywałaby seniorom jak obsługuje się komputer lub telefon.

- **ustępowanie miejsca w autobusie**

Przekazywanie młodzieży zasad dobrego wychowania i zachowania się wobec osób starszych, kobiet w ciąży lub osób z niepełnosprawnościami.

- **stworzenie tablic informacyjnych**

Tablice informacyjne w urzędzie gminy jakie są firmy zarejestrowane na terenie gminy (złota rączka – odpłatnie.

„Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrony zdrowia dla osób starszych.”

- **rehabilitacja domowa**

Stworzenie programu z możliwością skorzystania z bezpłatnych usług rehabilitanta w domu seniora. łatwy dostęp do transportu dowóz

- **pakiety badań**

Zorganizowania ośrodka usług zdrowotnych, gdzie będzie można wykonać zespół badań podstawowych. Potrzeba wynika z braku regularnego dostępu do lekarzy specjalistów.

- **spotkania z organizacjami prozdrowotnymi**

Organizacja spotkań z fundacjami, stowarzyszeniami działającymi w dziedzinach pacjenckich czy oferujących porady zdrowotne.

- **spotkania na „świeżym powietrzu”**

Realizacja spotkań w przestrzeni zielonej dla seniorów z zakresu aktywności ruchowej.

- **utworzenie kawiarenki zdrowia**

Kawiarenka zdrowia miałyby za zadanie być stałym miejscem spotkań dla seniorów w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz porad żywieniowych dla osób starszych.

- **podnoszenie wiedzy – portal**

Uruchomienie portalu skierowanego do osób starszych z wiedzy dotyczącej aktualnych badań nad lekami, chorobami oraz rozwojem medycyny.

- **tworzenie miejsc dziennego pobytu**

Budowa Domu Dziennego Pobytu dla seniorów, którzy potrzebują korzystania z zakresu niecałodobowej opieki .

Gminy Godziesze Wielkie oraz Brzeziny - 21-22.07.2018

Dwudniowe warsztaty odbywały się w dwóch gminach. W pierwszym dniu spotkanie realizowane było w Gminnym Ośrodku Kultury w Brzezinach, zaś w drugim spotkanie odbyło się w Świetlicy Starogminnej w Godzieszach Wielkich.

W spotkaniu aktywnie uczestniczyła grupa Seniorów z terenu gmin Brzeziny oraz Godziesze Wielkie. Na spotkanie przybył również za-ca Wójta Gminy Brzeziny Pan Zbigniew Słodowy oraz Wójt Gminy Godziesze Wielkie Józef Podłużny. Obecnością zaszczylił nas także, wice Starosta Kaliski Jan Adam Kłysz. Tematami, którymi zainteresowani byli seniorzy obu gmin to kwestie aktywności ruchowej wraz ze stworzeniem ośrodka zdrowia z dostępem do rehabilitacji oraz rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej w całej gminie.

Uczestnicy wyrazi także optymizm w kwestii przystąpienia Gminy Godziesze Wielkie oraz Gminy Brzeziny do sieci Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

Efektom pracy warsztatowej seniorów są następujące postulaty:

„Dostępność miejsc publicznych dla osób starszych”.

- **tworzenie i udostępnianie nowych ścieżek rowerowych**

Seniorzy coraz chętniej wybierają rower jako środek przemieszczania się między najważniejszymi punktami użytkowania codziennego, dlatego potrzebują większej i bardziej rozległej sieci ścieżek rowerowych, jako transportu alternatywnego do komunikacji zbiorowej.

- **dofinansowanie częściowe do wyjazdów na rzecz kultury**

Dofinansowanie do przejazdów grupowych dla seniorów wybierających się do teatru, opery lub innych instytucji kultury.

- **dofinansowanie częściowe na wyjazdy wycieczkowe**

Wprowadzanie do budżetu gminy częściowego pokrywania kosztów na wczasy, wycieczki organizowane przez koło emerytów i rencistów lub organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych.

- **udostępnianie emerytom korzystanie ze stołówki szkolnej z dotacją**

Seniorzy chętnie korzystaliby ze stołówek szkolnych, gdzie obiady mogłyby być w mniejszej cenie. Dzięki takim projektom, seniorzy w gorszej sytuacji materialnej lepiej by się odżywiali, co przełożyłoby się pozytywnie na kondycję zdrowotną seniorów.

„Tworzenie warunków do wzrostu partycypacji społecznej i obywatelskiej osób starszych.”

- **wzrost częstotliwości spotkań emerytów**

Regularne spotkania z władzami gminy, przyczyniłyby się do wzrostu chęci współdecydowania seniorów o losach lokalnych spraw. Oczekiwaniem seniorów w Brzezinach jest, rozwój przestrzeni do wypowiedzania się oraz uczestnictwo w nich Wójta Gminy.

- **spotkania z różnymi specjalistami**

Organizacja spotkań z osobami reprezentującymi zawody typu fryzjer, kosmetyczka, wizażystka, które dawałyby porady dla seniorów w codziennym dbaniu o siebie.

- **spotkania z osobami z dziedziny kultury**

Dziedzina kultury to bardzo ważny aspekt własnego rozwoju. W tym celu oczekują od gminy organizacji spotkań z ludźmi, z którymi mogliby podyskutować o kwestiach artystycznych.

- **utworzenie rady seniorów**

Utworzenie Rady Senioralnej, jako stałej reprezentacji środowiska osób starszych w Urzędzie Gminnym.

- **dotacje dla koła emerytów na działalność kulturalną**

Utworzyć budżet na rzecz rozwoju kultury wśród seniorów. Przekazywany w postaci dotacji dla organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych.

- **utworzyć dla emerytów na wolnym powietrzu siłownię zewnętrzną**

Zewnętrzne siłownie to potrzeba spędzania wolnego czasu w formie rekreacji ruchowej.

„Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrony zdrowia dla osób starszych.”

- **dbałość o środowisko (dotacje do paneli słonecznych)**

Seniorzy chętnie zadbaliby o lokalne środowisko wymieniając swoje piece na ogrzewanie ekologiczne, jeśli mieliby możliwość skorzystania z dotacji do paneli słonecznych.

- **zmniejszenie kolejek do specjalistów**

Kolejki do lekarzy specjalistów skutecznie zniechęcają do badań profilaktycznych oraz ograniczają możliwości dbania o zdrowie. Likwidacja kolejek jest potrzebą kierowaną do władz krajowych.

- **badania profilaktyczne**

Badania nie powinny być ograniczane wiekowo. Oczekiwanie w stosunku do badań to ich powszechność.

Zainteresowanie seniorów budzi przede wszystkim badanie piersi, badanie prostaty czy jelita grubego.

- **pomoc społeczna odwiedza osobę samotną**

Opieka ze strony pomocy społecznej powinna odbywać się także w postaci odwiedzania osoby starszej w miejscu zamieszkania.

- **dostępność do rehabilitanta**

Usługi rehabilitacji koncentrują się wokół dostępu do specjalistów, wynajmu sprzętu lub wyposażenia sali gimnastycznej w sprzęt do samodzielnych ćwiczeń.

- **skrócenie czasu oczekiwania do sanatorium**

Prawdziwą bolączką dla osób starszych jest długie oczekiwanie w kolejce do sanatorium, które trwa kilka lat.

Gmina Gołuchów i Powiat Pleszewski – 23-24.08.2018

Seniorzy z Gminy Gołuchów stawili się licznie na warsztaty w ramach projektu „Aktywni Seniorzy w Metropolii Poznań oraz Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej”.

Na spotkaniu seniorzy przekazali wiele postulatów związanych z podnoszeniem jakości i dostępności usług społecznych oraz zdrowotnych. Wskazali także, że ciekawym rozwiązaniem problemów transportowych dla tejże grupy społecznej mogłoby być gminna wypożyczalnia rowerów i skuterów elektrycznych. Zapewniałaby ona mobilność osób nie posiadających samochodów. W spotkaniu udział wzięli również pracownicy lokalnego urzędu gminy wraz z Wójtem Gminy Panem Markiem Zdunkiem.

Uczestnicy wyrazi także optymizm w kwestii przystąpienia gminy Gołuchów do sieci Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

Efektom pracy warsztatowej seniorów są następujące postulaty:

„Tworzenie warunków do wzrostu partycypacji społecznej i obywatelskiej osób starszych.”

- **tworzenie Rady Seniorów Gminy Gołuchów**

Ważnym aspektem funkcjonowania w życiu publicznym jest udział seniorów w sesjach rady gminy. Chcieliby występować na niej w formie zinstytucjonalizowanej, jaką daje możliwość zastosowania artykułu 5B ustawy o samorządzie gminnym.

- **tworzenie funduszy pomocowych dla seniorów**

Stworzenie funduszu dotacji celowych na pomoc seniorom w trudnych sytuacjach życiowych. Fundusz miałby na celu dotowanie sprzętu medycznego lub napraw w domu.

- **zwiększenie i dofinansowanie GUTW i sekcji artystycznych**

Dofinansowanie organizacji działających na rzecz osób starszych działających w obszarze Uniwersytetu Trzeciego Wieku lub grup artystycznych, które przyczyniają się do stworzenia przestrzeni aktywności senioralnej.

- **większe wykorzystanie wolontariatu**

Stworzenie programu wolontariatu w gminie z przeszkolonym koordynatorem, który zachęciłby do pomagania sobie wzajemnie, ale także przyczyniłby się do wymiany międzypokoleniowej.

„Rozwój transportu dla osób starszych.”

- **wypożyczalnia rowerów i skuterów na akumulatory**

Zachęcenie inwestorów do stworzenia oferty pojazdów napędzanych elektronicznie. Taki sprzęt pozwoliłby na pokonywanie większych odległości osobom starszym.

- **bezpłatne bilety dla seniorów komunikacji**

Bezpłatne bilety komunikacji zbiorowej dostępne od 60 lub 65 roku życia.

- **dowóz na badania specjalistyczne**

Taksówka do przewozu na usługi i badania do lekarzy specjalistów dla grupy najbardziej potrzebujących seniorów.

- **przystosowanie środków transportu publicznego do osób niepełnosprawnych**

Osoby z niepełnosprawnościami mają ograniczoną możliwość korzystania z komunikacji publicznej ze względu na brak przystosowania pojazdów do ich potrzeb. Są nimi przede wszystkim wysokie progi, brak wyznaczonych miejsc dla niepełnosprawnych oraz ograniczona edukacja kierowców.

- **dofinansowanie do pojazdów inwalidzkich**

Zwiększenie dostępności uzyskania dofinansowania na pojazdy z przystosowaniem do przewozu inwalidów.

„Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrony zdrowia dla osób starszych.”

- **zewnętrzne siłownie**

Zwiększenie ilości siłowni zewnętrznych w gminie. Ilość będzie się bezpośrednio przekładała na częstość korzystania ze sprzętu na wolnym powietrzu.

- **sprzęt do rehabilitacji**

Dla seniorów z punktu widzenia możliwości wykonywania ćwiczeń jest zakup i udostępnienie sprzętu rehabilitacyjnego.

- **badania profilaktyczne**

Dostęp do badań profilaktycznych bez ograniczeń wiekowych.

- **fundusz na sprzęt medyczny**

Ustalenie funduszu na zakup sprzętu medycznego typu aparaty słuchowe, okulary czy maty do masażu.

- **spotkania ze specjalistami**

Pożądanym projektem byłoby stworzenie cyklu spotkań z przedstawicielami zawodów medycznych, takich jak kardiolog, diabetolog lub reumatolog.

- **wznowić rehabilitację**

Wznowienie rehabilitacji w ośrodku zdrowia dla mieszkańców przez NFZ, to przez seniorów w Gołuchowie punkt zaznaczony, jako bardzo ważny!!!

- **ginekolog dla seniorów**

Przywrócenie usługi lekarzy specjalistów w zakresie ginekologii.

Gmina Żelazków – 30-31.08.2018

Realizacja większej ilości miejsc zachęcających do spacerów i rekreacji w gminie Żelazków, było głównym postulatem, który otrzymaliśmy od seniorów. Ponieważ warsztaty odbywaliśmy w budynku obok, którego powstaje Dom Seniora, paneliści mają spore oczekiwania na temat wykorzystania nowego budynku na potrzeby osób starszych.

W spotkaniu wziął udział, także pracownicy urzędu wraz z Wójtem Gminy Panem Sylwiuszem Jakubowskim.

Uczestnicy wyrazili także optymizm w kwestii przystąpienia gminy Żelazków do sieci Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

Efektom pracy warsztatowej seniorów są następujące postulaty:

„Dostępność miejsc publicznych dla osób starszych.”

- **ścieżka rowerowa**

Zwiększyć sieć ścieżek pieszo-rowerowych z jednoczesnym ograniczeniem przeszkód występujących na

chodnikach.

- **podjazdy do autobusów na przystankach**

Unowocześnienie przystanków autobusowych w infrastrukturę, która zniweluje wysokość progu pojazdu a chodnikiem. W tym celu należałoby podnieść wysokość chodnika na przystanku.

- **więcej dojazdów do miasta**

Wytyczenie nowych rozkładów jazdy komunikacji miejskiej ze zmianą na korzyść większej częstotliwości do miasta.

- **dostępność ławek w parkach**

Zwiększyć ilość miejsc do siedzenia w parkach gminnych

- **większa dostępność do świetlic i stworzenie kawiarenek dla seniora**

Zwiększenie dostępności do świetlic już powstałych na terenie gminy dla grup zorganizowanych w środowisku seniorów. Potrzebą jest zorganizowanie kawiarni dla seniorów, gdzie będzie można kupić i napić się kawy za symboliczną złotówkę.

„Kształtowanie społecznego szacunku wobec osób starszych oraz włączanie ich w procesy funkcjonowania społecznego.”

- **pomoc w załatwianiu spraw urzędowych**

Oczekiwaniem osób starszych jest, że młodzi ludzie lub urzędnicy pomogą w załatwianiu spraw urzędowych w gminie.

- **kampania „nie ignorować starszych”**

Kampania gminna, która ma skłaniać młode osoby do szanowania seniorów w przestrzeni gminnej.

- **wolontariat dla os starszych**

Ustanowienie programu włączającego wolontariat dla osób starszych.

- **kampania „zapraszamy do działania”**

Kampania miałaby za zadanie zmobilizować osoby z niepełnosprawnościami do przełamania swoich ograniczeń i wyjścia z domu na wydarzenia gminne.

- **dowóz na spotkania kulturalne**

Organizowanie dowozu na spotkania kulturalne przez sąsiadów. Zachęcanie do solidarności lokalnej.

„Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrony zdrowia dla osób starszych.”

- **dostęp do specjalistów**

Zwiększenie dostępu do lekarzy specjalistów na badania profilaktyczne, w celu wykrywania problemów ze zdrowiem na wczesnym etapie.

- **bliski dostęp do rehabilitacji**

Wsparcie ośrodków zdrowia, które będą mogły zaoferować usługi rehabilitacyjne w gminie.

- **dostęp do pielęgniarstwa**

Możliwy dostęp do korzystania z usług pielęgniarstwa w soboty i niedziele.

- **wolontariat w gminie**

Przygotowanie programu rozwoju wolontariatu w gminie wraz z przeszkolonym koordynatorem, który przejmie rolę organizatora wolontariuszy.

- **taksówka dla seniora**

Przygotowanie programu korzystania raz w miesiącu taksówki, która zawiezie seniora do umówionego lekarza czy na cmentarz.

- **dom seniora**

Budowa domu seniora jest na ukończeniu w gminie Żelazków. Jednocześnie rośnie oczekiwanie wśród seniorów na szeroką ofertę organizowanych wydarzeń kulturalnych, możliwość spędzania ciekawie czasu oraz posiadanie swojego miejsca w gminie.

- **wycieczki rowerowe**

Organizacja gminnych wycieczek rowerowych seniorów, jako okazja do integracji oraz spędzania czasu wolnego na „świeżym powietrzu”.

- **nowe ścieżki rowerowe**

Poszerzenie sieci ścieżek rowerowych na trasach Żelazków – Kalisz, Zbiersk oraz Russowo.

Gmina Mycielin – 11-12.08.2018

Jednym z ważniejszych postulatów uczestników warsztatów była poprawa infrastruktury pieszo-rowerowej, która powinna być dla seniorów dostępna na całej długości najważniejszych ciągów komunikacyjnych z

punktami miejsc publicznych takich jak urząd gminy, cmentarz czy sklepy.

W spotkaniu wzięła udział osoba odpowiedzialna za sprawy senioralne w Urzędzie Gminy Mycielin Magdalena Jeziorek oraz Dyrektor Biura Stowarzyszenia Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej Ewa Milewska, z którymi to seniorzy rozmawiali przede wszystkim o polityce dostępności miejsc publicznych dla osób starszych w aglomeracji.

Uczestnicy wyrazili także optymizm w kwestii przystąpienia gminy Mycielin do sieci Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

Efektom pracy warsztatowej seniorów są następujące postulaty:

„Dostępność miejsc publicznych dla osób starszych.”

- **-dom seniora**

Budowa domu seniora w celu wspierania seniorów samotnych oraz chcących bezpiecznie funkcjonować.

- **wyjazdy rekreacyjno – rehabilitacyjne**

Organizacja wyjazdów podwyższających formę fizyczną seniorów.

- **dostępność do ścieżek rowerowych**

Budowa sieci ścieżek rowerowych, które będą prowadzić między ośrodkami wiejskimi w gminie Mycielin oraz na lokalne cmentarze.

- **poprawa jakości dróg i chodników**

Likwidacja pomysłu budowy „falowanych” chodników, po których nie przyjemnie się chodzi oraz jeździ rowerem.

- **emerytury bez podatków**

Rozwiązanie systemowe w kwestii emerytur bez pobierania podatku od fiskusa to jedno z oczekiwań w stronę pozytywnych zmian zwiększających otrzymywanych kwot emerytalnych.

- **świetlice wiejskie dla seniorów**

Budowa nowych świetlic wiejskich uzupełniając gminne zasoby lokalowe udostępnione dla organizacji działających na rzecz osób starszych.

- **kurs komputerowy dla seniorów**

Kluczowym zestawem szkoleń oczekiwanych przez seniorów to obsługa komputera oraz telefonu. Nowa technologia sprawia, że seniorzy chcą także być na czasie oraz mieć mobilny kontakt ze znajomymi lub rodziną.

- **dostępne podjazdy do ośrodka zdrowia**

Dostępność dojazdu do ośrodków zdrowia powinien być bardziej komfortowy dla osób z ograniczeniami ruchowymi.

- **dostęp transportu do lekarzy**

Stworzenie przez gminę transportu do umówionych lekarzy lub instytucji publicznych. Transport miałby być bezpłatny lub o obniżonych kosztach.

„Kształtowanie społecznego szacunku wobec osób starszych oraz włączanie ich w procesy funkcjonowania społecznego.”

- **akcja szacunek dla osób starszych**

Propagowanie przez akcje społeczne nawoływanie do szacunku dla osób starszych.

- **opieka senioralna dla osób starszych - opieka domowa**

Organizowanie przez gminę opieki domowej przez wyszkolone osoby. Docelowo systemem oczekiwany byłoby stworzenie sieci asystentów seniora.

- **krótsze terminy do sanatorium**

Skrócenie kolejek do sanatorium, na które seniorzy obecnie czekają po kilka lat.

- **kursy i szkolenia**

Zapotrzebowanie w tym momencie jest na kurs tańca towarzyskiego oraz szkolenia z języków obcych. Seniorzy chętnie się uczyliby się nowych umiejętności, gdyby w gminie istniała taka oferta.

- rozmowa z dziećmi w szkołach na temat osób starszych

Pogadanki na tematy starzenia się społeczeństwa w szkołach z uczniami w każdym wieku.

Gmina Szczytniki oraz Opatówek – 06-07.09.2018

Warsztaty odbyły się w zabytkowym budynku Urzędu Gminy Szczytniki, gdzie dojechali również licznie seniorzy z Gminy Opatówek. W takim składzie rozmawialiśmy o polityce senioralnej oraz rozwoju projektów międzypokoleniowych, angażujących mieszkańców starszych z młodszymi.

W spotkaniu wzięli udział Dyrektor Biura Stowarzyszenia Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej Ewa Milewska oraz Wójt Gminy Szczytniki Pan Marek Albrecht, z którymi to seniorzy rozmawiali przede wszystkim o polityce opieki medycznej oraz rehabilitacji dla osób starszych. Ciekawa dyskusja dotyczyła również powoływania Klubów Seniora na terenie Aglomeracji.

Uczestnicy wyrazili także optymizm w kwestii przystąpienia Gmin Szczytniki oraz Gmina Opatówek do sieci Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

Efektom pracy warsztatowej seniorów są następujące postulaty:

„Dostępność miejsc publicznych dla osób starszych.”

- **miejsca przyjazne seniorom**

Tworzenie miejsc przyjaznych dla osób starszych to przede wszystkim likwidacja barier architektonicznych takich jak: niższe chodniki, częstość umieszczania ławeczek oraz usuwanie przeszkód na ścieżkach pieszo-rowerowych.

- **parking dla seniorów**

Tworzenie specjalnych miejsc postojowych tylko dla seniorów. Powinny mieć one szeroką powierzchnię do komfortowego wysiadania.

- **rozkłady jazdy na przystankach**

Powiększenie czcionki na rozkładach jazdy na przystankach autobusowych.

- **bezpłatne taksy dla seniorów**

Dowożenie seniorów do miejsc publicznych typu umówiony lekarz, urząd gminy, kościół, cmentarz lub biblioteka.

„Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrony zdrowia dla osób starszych.”

- **bezpieczna teleopieka dla seniorów**

Stworzenie sieci technologicznej do monitorowania stanu zdrowia seniorów.
zniżki na bilety

- **krótsze oczekiwanie do sanatorium**

Redukcja kolejek do wyjazdów na spędzanie czasu w sanatorium.

- **opieka domowa dla seniorów**

Opieka w domu seniora, która połączona z profilaktyką zdrowotną będzie czuwać nad prawidłowym badaniem i diagnozą potrzeb osób starszych oraz dbać o ich kondycję zdrowotną przez lata spędzone na emeryturze.

- **łatwiejszy dostęp do specjalistów**

Ośrodki zdrowia powinny oferować dostęp do szerokiej oferty lekarzy specjalistów. Przy tym należy poprawić przekazywanie informacja o zapisach, dyżurach i możliwościach dostępu do specjalistów zdrowotnych.

- **fizykoterapia + basen**

Zorganizowane wyjście na basen oraz zajęcia z fizykoterapii organizowane przynajmniej raz w miesiącu.

- **bezpłatne leki**

Lepsza informacja oraz poszerzenie gamy bezpłatnych leków dla osób starszych.

- **tańsze zaopatrzenie ortopedyczne**

Zdecydowanie jednym z problemów dostępności do sprzętu ortopedycznego są jego ceny. Seniorzy postulują o wpływ na zmniejszenie kosztów ponoszonych na ich zakup.

- **opieka psychologiczna dostępna w gminie**

Ochrona zdrowia powinna sięgać także kwestii dostępności do psychologa, który pomógłby walczyć z objawami depresji wśród seniorów.

- **wyższy zasiłek pielęgnacyjny**

Dopłata gminy do zasiłku pielęgnacyjnego dla seniorów w trudnej sytuacji.

- **łatwiejszy dostęp do rehabilitacji**

Dostęp do usług specjalistów rehabilitantów w usystematyzowany sposób.

- **ruch na świeżym powietrzu**

Organizowanie wydarzeń i aktywności ruchowych dla seniorów w plenerze prowadzonych przez przygotowanych prowadzących.

- **ośrodek dziennego pobytu**

Dom jako placówka świadcząca usługi osobom: samotnym, o zmniejszonej sprawności psychoruchowej i mających złe stosunki rodzinne.

„Tworzenie warunków do wzrostu partycypacji społecznej i obywatelskiej osób starszych.”

- **wycieczki krajoznawcze**

Zorganizowane wycieczki krajoznawcze zapewniają wzrost zaangażowania społecznego wśród seniorów oraz wzrost poczucia własnej wartości, jako osoby mające wpływ na decyzję władz.

- **Kluby seniora**

Organizowanie klubów seniora, które pełniłyby rolę organizacyjną oraz poszerzającą ofertę działań dla osób w wieku emerytalnym.

- **Rada seniora**

Poprzez przedstawianie swoich postulatów na radzie gminy Rada Seniorów miałyby dbać o właściwy przekaz potrzeb osób starszych na forum rządzących gminą.

- **udostępnienie lokali**

Zasób lokalowy, jako przestrzeń do aktywizacji seniorów. Miałyby on łączyć działalność Rady Senioralnej oraz Klubów Seniora i być punktem działania osób starszych.

- **dotacje dla organizacji senioralnych**

Zwiększenie puli finansowej na dotacje realizujące projektu dla osób starszych w gminie.

- **włączenie seniorów w działanie integrujące**

Wytyczenie obszarów zaangażowania w gminie dla seniorów, na które mogliby mieć wpływ w pierwszej kolejności.

- **dostęp do kultury**

Rozwój projektów kulturalnych, jako pobudzanie potencjału zaangażowania w kształtowanie myśli kulturalnej w przestrzeni lokalnej.

- **DDP**

Stworzenie Dziennego Domu Pobytu dla seniorów, jako przestrzeń wspomagająca ich w trudnych sytuacjach życiowych.

- **więcej ośrodków rehabilitacji**

Rozwój sieci ośrodków rehabilitacji oraz projektów na rzecz rozwoju samodzielnej rehabilitacji we własnym zakresie, w ramach możliwości psycho-fizycznych emerytów.

Powiat Ostrowski – spotkanie w Gorzycach Wielkich – 11-12.09.2018

Dwa filary polityki wobec osób starszych w Powiecie Ostrowskim zdaniem uczestników, powinny być kwestie związane z rozwojem transportu oraz kształtowanie szacunku wobec osób starszych,

W pierwszym filarze są usługi polegające na uwrażliwieniu i edukacji pracowników komunikacji publicznej o ograniczeniach osób starszych, stworzenie bezpiecznej infrastruktury oraz budowy ścieżek pieszo-rowerowych do miasta. W drugim filarze urzędnicy powinni przygotować pakiet społecznej aktywizacji seniorów oraz stworzenia stanowiska asystenta seniora, który pomagać będzie w rozwoju działalności senioralnych.

Seniorzy są poinformowani o przystąpieniu Ostrowa Wielkopolskiego do sieci Światowej Organizacji Zdrowia – miast i gmin przyjaznych starzeniu, co przyjęli z entuzjazmem oraz oczekiwaniem na pozytywne zmiany dla ich środowiska.

Efektom pracy warsztatowej seniorów są następujące postulaty:

„Rozwój transportu dla osób starszych.”

- **zwiększyć częstotliwość połączeń autobusów**

Przez brak regularnych połączeń autobusów z miastem Ostrów Wielkopolskich część osób, nie posiadających własnego transportu jest odcięta od możliwości korzystania z zasobu miasta.

- **bezpieczne przystanki**

Inwentaryzacja bezpieczeństwa na przystankach autobusowych. Szczególną uwagę seniorzy zwrócili na przystanek przy obelisku z Ostrowa Wlkp.

- **kursowanie autobusów w sobotę i niedzielę**

Wznowienie oraz większa częstotliwość kursów komunikacji zbiorowej w weekendy.

- **bezpłatne przejazdy dla 60+**

Osoby starsze kończące sześćdziesiąty rok życia powinny mieć możliwość korzystania z autobusów w gminie bezpłatnie.

- **uwrażliwienie kierowców na seniorów**

Ze względu na bezpieczne wsiadanie i wysiadanie z autobusu, konieczne jest edukowanie kierowców o ograniczeniach osoby starszej korzystającej z komunikacji publicznej.

- **rozbudowa ścieżek rowerowych**

Zwiększenie sieci ścieżek pieszo-rowerowych w powiecie.

„Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrony zdrowia dla osób starszych.”

- **za długie kolejki do specjalistów**

Oczekiwaniem seniorów jest stworzenie systemu skracającego dostęp do lekarzy specjalistów.

- **lepszą opieką lekarską**

Podwyższenie jakości opieki lekarskiej ma wiązać się nie tylko z większą dostępnością do sprzętu czy poprawy warunków w ośrodkach zdrowia, ale także w traktowaniu personelu lekarskiego – osoby starsze.

- **częstszy dostęp do badań podstawowych**

Badania podstawowe są zbyt ograniczone a profilaktyka w zakresie zdrowia zwiększałaby świadomość seniorów o to jak dbać o swoją kondycję zdrowotną.

- **bezpłatne szczepienia ochronne**

Szczepienia dla seniorów w pierwszej kolejności powinny obejmować ochronę przed grypą, żółtaczką i boreliozą.

- **dostęp do sprzętu medycznego**

Sprzęt, który potrzebny jest seniorom w pierwszej kolejności to balkoniki do chodzenia, protezy zębowe czy materace odleżynowe.

„Kształtowanie społecznego szacunku wobec osób starszych oraz włączanie ich w procesy funkcjonowania społecznego.”

- **organizowanie dnia seniora z dziećmi i młodzieżą**

Współorganizacja międzypokoleniowa dni seniora, wpływać będzie na zdejmowanie społecznych stereotypów z wizerunku osoby starszej.

- **uczestnictwo w życiu społecznym**

Organizacja seniorów wokół takich jednostek jak stowarzyszenia, rady sołeckie czy kluby seniora. Zapotrzebowanie obejmuje powołanie asystenta aktywności senioralnej w gminie, który pomoże osobom starszym przejść sprawy formalno-prawne w swojej działalności.

- **wartości rodzinne**

Stworzenie programów ukazujących pozytywne wartości rodzinne w kontekście funkcjonowania osoby starszej.

- **pomaganie osobom starszym (wolontariat)**

Zaangażowanie młodych osób w wolontariat na rzecz seniorów podstawowych czynnościach życia codziennego. Stworzenie kompleksowego programu łączącego zaangażowanie młodych oraz solidarność osób starszych.

- **asystent seniora możliwość porady konsultacji**

Asystent osoby starszej, który będzie potrafił pomóc w dziedzinach związanych z pomocą społeczną, zdrowiem oraz aktywnością społeczną.

- **docenienie wiedzy i doświadczenia os starszych**

Tworzenie przestrzeni do możliwości przekazywania mądrości życiowej seniorów i tradycji młodszym pokoleniom.

Gmina Przygodzice – 13-14.08.2018

Spotkanie w Gminie Przygodzice odbyło się w Chacie Regionalnej, która jest miejscem regularnych odwiedzin seniorów. Dyskusja toczyła się wokół tematów związanych z poprawą infrastruktury gminnej w zakresie chodników oraz ścieżek pieszko-rowerowych. Jednakże najciekawszym pomysłem było stworzenia miejsca międzypokoleniowego, jakim miałyby być Centrum Umiejętności Praktycznych. W ramach tego pomysłu Panowie seniorzy mogliby znaleźć zajęcie działalności poza domowymi obowiązkami a zarazem uczyć młodzież praktycznych umiejętności.

W spotkaniu wziął udział Wójt Gminy Przygodzice Pan Krzysztof Rasiak, który dyskutował z uczestnikami o polityce dostępności miejsc publicznych oraz polityce zdrowotnej dla seniorów.

Uczestnicy wyrazili także optymizm w kwestii przystąpienia gminy Przygodzice do sieci Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

Efektom pracy warsztatowej seniorów są następujące postulaty:

„Dostępność miejsc publicznych dla osób starszych.”

- **ścieżki rowerowe**

Sieć ścieżek rowerowych rozwijać się powinna w pierwszej kolejności w następujących ciągach komunikacyjnych:

Przygodzice – Antonin; Przygodzice – Janków; Dębica – Ludników; Dębica – Czarnylas
Topola Wielka – Topola Osiedle

- **obniżenie krawężników przy chodnikach**

Postulatem seniorów jest budowa ciągu chodników o obniżonych krawężnikach.

- **budowa chodników**

Budowa chodników to przeważnie potrzeba dla starszych mieszkańców gminy w niemal każdej jej części.

- **zorganizowanie pomieszczeń dla seniorów**

Miałoby być to zaplecze na aktywność seniorów. Zapotrzebowanie jest na pomieszczenie kuchenne, stół bilardowy, stół tenisowy, siłownia wewnętrzna oraz sprzęt audio do organizacji wydarzeń muzycznych.

- **miejsce na warsztaty majsterkowania**

Na spotkaniu z poparciem burmistrza ma powstać ciekawa inicjatywa, która zbiegła się z oczekiwaniami samych seniorów oraz pomysłem Wójta Przygodzic. Projekt ma zakładać międzypokoleniowe spotkania i przekazywanie wiedzy starszych mieszkańców dla młodzieży w kwestii majsterkowania.

Pomysł wystosowały głównie Panie Seniorzki uczestniczące w warsztatach, jako zachęcenie Panów Seniorów do wyjścia z domu, ponieważ brak ich aktywności w przestrzeni gminy.

- **tablica ogłoszeń na których jest zamieszczana informacja o tych miejscach**

Tablica ogłoszeń o sprawach związanych z miejscami przyjaznymi dla osób starszych.

- **informacja w sieci - utworzenie strony dla seniorów**

Strona informacyjna gminy komunikująca zmiany architektoniczne oraz zbierające pomysły na znoszenie kolejnych barier dla seniorów wśród infrastruktury gminy.

- **możliwość udziału w wyjazdach typu: kino, teatr, muzeum**

Brak możliwości dojazdu do miejsc instytucji kultury to jedno z głównych przyczyn braku aktywności seniorów w tej dziedzinie.

- **wyjazdy krajoznawcze**

Zorganizowane wyjazdy grupowe seniorów do miejsc i terenów zielonych: nad jeziora, do pomników przyrody. Seniorzy jednostkowo nie czują się bezpiecznie podróżując sami – przydałyby się wycieczki

zorganizowane, aby mogli docierać do miejsc publicznych.

- **dostosowanie środków transportu do korzystania przez seniorów i niepełnosprawnych**

Tworzenie taboru autobusów niskopodłogowych z zaznaczonymi w środku miejscami dla osób starszych i inwalidów.

„Kształtowanie społecznego szacunku wobec osób starszych oraz włączanie ich w procesy funkcjonowania społecznego.”

- **swoim przykładem postępowania na co dzień**

Seniorzy uważają, że swoją postawą w codziennym działaniu muszą dawać przykład, że należy im się szacunek i uwaga.

- **kształtować rozwój młodego pokolenia**

Pomoc w kształtowaniu poglądów i wartości młodego pokolenia będzie się przekładała na porozumienie międzypokoleniowe.

- **łączenie pokoleń przy udziale wspólnych spotkań**

Wspólne działania w obszarze śpiewu, tańca czy gier zespołowych.

- **przykład kształtowania szacunku dla osób starszych**

Seniorzki z Przygodzic rozpoczęły już akcje czytania bajek w przedszkolach, ale uważają, że powinna być ona rozszerzona, ponieważ wpływa bezpośrednio na kształtowanie wizerunku osób starszych u najmłodszego pokolenia.

- **wspólne zajęcia z dziećmi i młodzieżą**

Zajęcia wspólne, które pomogą łączyć pokolenia to przykładowo zajęcia w kuchni, których efektem mogłaby być zbiórka na szczytne cele. Łączyć to można z wolontariatem na rzecz organizacji pozarządowych działających w celach statutowych w obszarze wspierania osób starszych.

„Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrony zdrowia dla osób starszych.”

- **spotkania z lekarzem odnośnie wybranej choroby**

Cykliczne spotkania z lekarzami specjalistami na temat konkretnej choroby. Spotkania miałyby na celu pokazać, jak nasze nawyki wpływają na powstawanie chorób i z jakimi objawami zgłaszać się do specjalistów.

- **określić próg wiekowy z dostępnością do lekarza bez kolejki**

Określenie progu wiekowego, który gwarantowałby bezkolejkową obsługę seniora.

- **lista punktów medycznych przyjaznych seniorom**

Tablica ukazujące placówki medyczne, które spełniają wymogi poruszania się osób starszych z ograniczeniami ruchowymi.

- **utworzenie karty seniora z dostępnością do usług**

Powstanie karty seniora wiązałaby się z połączeniem zniżek i dostępności usług dla seniorów w jednym miejscu.

- **miejsca pobytu dla seniorów**

Organizowanie czasu wolnego z placami zabaw, gdzie seniorzy mogliby szukać przestrzeni zagospodarowania ich czasu oraz wspomóc ich z trudnym okresie życia.

- **leki ze zniżką wykaz i punkty**

Wykaz punktów, w których można kupić medykamenty ze zniżką dla osób starszych.

Gmina Sieroszewice - 18-19.09.2018

Warsztaty w Gminie Sieroszewice odbyły się w Gminnym Ośrodku Kultury przy ul. Ostrowskiej. Dyskusja toczyła się wokół trzech tematów głównych, jakimi było podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz zdrowia, kształtowanie społecznego szacunku oraz wprowadzanie skutecznej komunikacji z seniorami w gminie. Bardzo istotnym postulatem było powstanie miejsca spotkań, dla wszystkich osób starszych w Sieroszewicach oraz wprowadzenie karty senioralnej, która skupiałaby wszystkie usługi dla tejże grupy społecznej.

W spotkaniu wzięły udział osoby odpowiedzialne za sprawy społeczne i senioralne w Urzędzie Gminy Sieroszewice, z którymi to seniorzy rozmawiali przede wszystkim o polityce dostępności miejsc publicznych dla osób starszych w aglomeracji.

Uczestnicy wyrazili także optymizm w kwestii przystąpienia gminy Sieroszewice do sieci Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

Efektom pracy warsztatowej seniorów są następujące postulaty:

„Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrony zdrowia dla osób starszych.”

- **ułatwiony dostęp do lekarzy specjalistów**

Poszerzenie dostępu do lekarzy specjalistów poprzez budowę ośrodka zdrowia i zatrudnienie lekarzy.

- **udział gminy w programach profilaktyki**

Włączenie się w powszechne programy poświęcone prozdrowotnym wydarzeniom dla seniorów organizowanych na płaszczyźnie ogólnokrajowym oraz lokalnym.

- **wprowadzenie w gminie karty senioralnej**

Karta seniora łączyłaby w jednym miejscu usługi społeczne realizowane także dla grupy społecznej osób starszych. W projekcie budżetu wyodrębnić dział zadań zleconych przez gminę poświęconych rehabilitacji dla seniora.

- **stworzenie warunków sprzyjających rehabilitacji**

Stworzenie gabinetu do rehabilitacji oraz zatrudnienie specjalisty, z którego będą mogli skorzystać starsi mieszkańcy gminy.

- **zwiększyć ilość opiekunów społecznych**

Zaopatrzyć opiekunów senioralnych w koperty życia, które rozdawane osobom starszym zwiększają możliwości szybkiej reakcji w nagłych sytuacjach zagrażających życiu i zdrowiu.

„Wprowadzanie skutecznej komunikacji i informacji jako form komunikowania się ze środowiskiem osób starszych.”

- **szkolenia internetowe dla seniorów**

Szkolenia z zakresu korzystania z zasobów stron urzędu gminy oraz stron jednostek działających na rzecz osób starszych.

- **ulotki, plakaty przekazujące informacje w miejscach publicznych**

Ulotki z informacjami dla seniorów dostępne w miejscach publicznych typu: biblioteka, ośrodki kultury, urzędy, sklepy czy apteki.

- **współpraca z GOP**

Gminny Ośrodek Pomocy powinien posiadać jednostkę, która we współpracy z seniorami skutecznie poszukuje osób starszych, którym trzeba pomóc ze względu na ich trudną sytuację życiową.

- **bus dostępny dla organizacji senioralnych**

Organizacja busa dla organizacji senioralnych w gminie, który służyłby w razie potrzeb transportowych.

- **informacje przekazywane w mediach**

Stworzenie działów poświęconych seniorom w lokalnych gazetach oraz biuletynach dla mieszkańców.

- **media społecznościowe wykorzystywane do przekazania informacji**

Tworzenie treści przeznaczonych dla osób starszych przez media społecznościowe typu facebook.

- **informacje przekazywane przez księdza w kościele**

Najbliższa parafia jako przekaźnik informacji dla osób starszych.

„Kształtowanie społecznego szacunku wobec osób starszych oraz włączanie ich w procesy funkcjonowania społecznego.”

- **powrót harcerskich tradycji**

Seniorzy chętnie włączyliby się w przekazywanie tradycji harcerskich młodemu pokoleniu.

- **integracja z młodzieżą**

Wspólna gra w szachy, jako metoda integracji połączona z edukacją pozaszkolną przykładem działalności międzypokoleniowej.

- **zaproszenie do wspólnych działań (piknik, ognisko)**

Współorganizacja z młodymi pikników integracyjnych.

- **obecność seniorów w szkole, przedszkolu**

Czytanie bajek oraz rozmowy z młodzieżą na temat wartości, tradycji oraz kultury postrzegane z punktu widzenia przeżytego życia.

- **edukacja dzieci i młodzieży z zakresu zachowań wobec seniorów**

Kampania na rzecz kreowania szacunku wobec osób starszych.

- **wolontariat w formie pomocy sąsiedzkiej**

Wzajemna pomoc w codziennych obowiązkach typu robienie zakupów, wyniesienie śmieci czy drobnych napraw.

- **kluby seniora i młodzieży**

Tworzenie kół zainteresowań łączących osoby starsze z młodszymi.

- **stosowanie eksperymentów w postawieniu się w roli osoby starszej**

Realizacja zajęć edukacyjnych z praktycznym kombinezonem starości, który pokazywałby perspektywę ruchową osoby starszej.

- **udział seniorów w wielkich wydarzeniach**

Korzystanie z doświadczenia seniorów w różnych dziedzinach życia społecznego.

Gmina Sośnie – 20-21.09.2018

W Gminie Sośnie mieszczącej się na granicy dwóch Województw: Wielkopolskiego oraz Dolnośląskiego spotkaliśmy się z liczną grupą seniorów, która miała do przedstawienia mnóstwo postulatów z zakresu rozwoju usług społecznych oraz zdrowotnych dla osób starszych, W zakresie aktywizacji seniorów w gminie, uczestnicy zaznaczali, że przydałby się system wsparcia finansowego oraz organizacyjnego dla lokalnych organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych.

Uczestnicy wyrazili także optymizm w kwestii przystąpienia gminy Sośnie do sieci Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

Efektom pracy warsztatowej seniorów są następujące postulaty:

„Kształtowanie społecznego szacunku wobec osób starszych oraz włączanie ich w procesy funkcjonowania społecznego.”

- **tworzenie portali informacyjnych**

O sprawach międzypokoleniowych związanych z szacunkiem do osób starszych oraz formie aktywności młodzieży na rzecz seniorów.

- **większe zainteresowanie osób młodszych**

Za pomocą projektów społecznych zwiększanie uwagi poświęcanej osobom starszym. Przekaz kierowany do młodzieży szkolnej.

- **pomoc w załatwianiu spraw urzędowych**

Powołanie w Urzędzie Gminy osoby odpowiedzialnej za relacje z osobami starszymi oraz pomoc im w załatwianiu spraw urzędowych.

- **zainteresowanie sąsiedzkie**

Współpraca sąsiedzka w zakresie pomocy w codziennych potrzebach robienia zakupów, kupna lekarstw śmieci czy realizacja opłat za mieszkanie.

- **kontakt z sąsiadami otoczeniem**

Wspólne zaangażowanie lokalnych mieszkańców w wydarzenia sąsiedzkie i wciąganie osób starszych w funkcjonowanie w społeczeństwie.

- **zainteresowanie opieki społecznej osobami starszymi nieaktywnymi**

Akcja zbadania potrzeb osób, które są nieaktywne ze względu na swój stan zdrowia oraz brak możliwości finansowych.

- **sygnalizowanie o trudnej sytuacji**

Specjalny numer telefonu, pod który można by zasygnalizować o trudnej sytuacji seniora w gminie.

- **udział seniorów w wyborach**

Zachęcanie do udziału seniorów w wyborach oraz sprawdzanie czy mogą zagłosować ze względu na swój stan zdrowia.

- **rozmowy z młodzieżą spotkania w szkoleni**

Realizacja cyklu pogadarek w szkole na temat starości oraz perspektywy młodych i pomocy seniorom.

„Tworzenie warunków do wzrostu partycypacji społecznej i obywatelskiej osób starszych.”

- **dostęp do usług społecznych – siłownie na powietrzu**

Zachęcanie do aktywności społecznej seniorów poprzez aktywność fizyczną i organizowanie nowych siłowni na „świeżym powietrzu”.

- **dostęp do informacji dla seniorów niepełnosprawnych**

Tworzenie specjalnego portalu dla seniorów korzystających z usług dla osób z niepełnosprawnościami.

- **tworzenie klubów seniora**

Pomaganie w zakładaniu klubów seniora oraz organizacji pozarządowych do pozyskiwania funduszy zewnętrznych na działalność senioralną.

- **ścieżki rowerowe przy drodze publicznej i likwidacja wysokich krawężników**

Włączanie seniorów w konsultacje społeczne w sprawie ścieżek pieszo-rowerowych budowanych w gminie. Inwestycje tworzone w tym momencie nie zawierają uwag grupy społecznej osób starszych.

- **organizacja wyjazdów partycypacyjnych**

Zbieranie za pomocą transportu osób chętnych do wypowiedzenia się w tematach rozwoju gminy i przewiezienia ich na spotkania, gdzie będą mogły przekazać swoją opinie w tematach ważnych dla gminy.

„Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrony zdrowia dla osób starszych.”

- **łatwy dostęp do specjalistów**

Specjaliści pożądani w gminie Sośnie w pierwszej kolejności to – okuliści kardiologzy oraz ortopedzi.

- **bezpłatna rehabilitacja**

Realizacja programu bezpłatnej rehabilitacji dla emerytów w gminie.

- **dostosowane środki transportu dla osób starszych i niepełnosprawnych**

Tabor komunikacji publicznej dostosowany do potrzeb osób starszych oraz niepełnosprawnych.

- **pomoc domowa dla seniorów**

Usługa pomocy domowej dla seniorów na telefon w razie pilnej potrzeby.

- **ulgi podatkowe dla seniorów**

Stworzenie projektu ogólnopolskiego emerytury bez podatku.

- **ośrodek rekreacyjny**

Stworzenie przy ośrodku zdrowia dział rekreacyjno- rehabilitacyjny z basenem.

Gmina Koźminek – 25-26.09.2018

Przedostatnie warsztaty odbyły się w Gminie Koźminek. Spotkanie okazało się być przestrzenią do wypowiedzania się seniorów na tematy związane z rozwojem gminy, której do tej pory było zbyt mało. Dyskusja była poświęcona tematowi, jakim były kwestie zdrowia i usług rehabilitacyjnych dla osób starszych.

Drugim ważnym tematem była rozmowa o znoszeniu barier infrastruktury w przestrzeni gminy w zakresie tworzenia podjazdów, wind, ścieżek rowerowych oraz przyjaznych parkingów dla seniorów.

Uczestnicy wyrazili także optymizm w kwestii przystąpienia Gminy Koźminek do sieci Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

Efektami pracy warsztatowej seniorów są następujące postulaty:

„Dostępność miejsc publicznych dla osób starszych.”

- **rehabilitacja w Koźminku refundowana**

Stworzenie oferty dostępu do powszechnej rehabilitacji refundowanej z budżetu gminy.

- **ułatwienie rejestracji do lekarzy**

Stworzenie systemu rejestracji do lekarzy pierwszego kontaktu oraz lekarzy specjalistów, który skróci kolejki.

- **parkingowe ułatwienia dla seniora**

Tworzenie parkingów dostępnych tylko dla osób starszych ułatwiających im dojazd bezpośredni do najważniejszych miejsc publicznych.

- **ścieżki rowerowe**

Realizacja nowych ścieżek rowerowych ułatwiających dojazd do Koźminka.

- **dowóz seniorów na spotkania publiczne**

Dowóz seniorów na spotkania i wydarzenia organizowane przez gminę.

- **dofinansowanie imprez dla seniorów**

Tworzenie oferty wydarzeń kulturalno rozrywkowych poświęconych seniorom.

- **doprowadzenie gazu do domów**

Pomoc w ocieplaniu domów, gdzie mieszkają seniorzy nie radzący sobie z ogrzewaniem.

- **podjazdy i windy**

Stworzyć listę miejsc, w których brakuje wind i podjazdów i uzupełnić braki będące barierą dla osób starszych.

- **dostosowanie komunikacji dla os starszych**

Tworzenie połączeń oraz pojazdów komunikacji publicznej przyjaznej osobom starszym.

„Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrony zdrowia dla osób starszych.”

- **dostępność wszystkich zabiegów rehabilitacyjnych**

Dostęp do rehabilitacji finansowanych w ramach programów NFZ.

- **dyżury lekarzy w weekendy**

Stworzenie w ośrodkach zdrowia dyżurów w niedziele i święta. Zapewnienie także opieki pielęgniarki w weekendy.

- **zabiegi stomatologiczne**

Poświęcone wyłącznie osobom usługi stomatologiczne dostępne bezpłatnie w celu dbania o jamę ustną oraz protezy zębowe.

„Kształtowanie społecznego szacunku wobec osób starszych oraz włączanie ich w procesy funkcjonowania społecznego.”

- **opowiadać młodzieży o szacunku do starszych**

Na lekcjach wychowawczych tworzyć przestrzeń do rozmów o starzeniu się społeczeństwa oraz wpływie na solidarność międzypokoleniową postaw młodych ludzi.

- **spotkania z młodzieżą i przekazywanie tradycji**

Integracja z młodzieżą szkolną poprzez zajęcia z historii lokalnej oraz tradycji przekazywanych z pokolenie na pokolenie.

- **włączenie seniorów w wolontariat**

Stworzenie oferty wolontariatu na rzecz innych osób starszych potrzebujących pomocy w codziennych obowiązkach życiowych.

- **problemy seniorów zauważane przez władze gminy**

Przekazywanie informacji dla mieszkańców o działaniach gminy w stosunku do grupy osób starszych.

- **zapraszać osoby starsze na spotkania kulturalne i integracyjne przez władze gminy**

Zapraszanie na wydarzenia gminne oraz zaznaczanie obecności seniorów w przestrzeni gminy.

Gmina Lisków – 27-28.09.2018

Lisków to ostatnia gmina w Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, w której realizowaliśmy warsztaty w projekcie „Aktywni Seniorzy w Metropolii Poznań i w Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej”.

Priorytetami dla uczestników warsztatów były tematy usług zdrowotnych, likwidacja barier architektonicznych oraz kwestie związane z partycypacją społeczną osób starszych. W postulatach znaleźliśmy m.in. realizację usługi teleopieki dla seniorów, budowę basenu z realizacją zajęć aerobiku wodnego, oraz zwiększenia liczby sióstr środowiskowych.

Uczestnicy wyrazili także optymizm w kwestii przystąpienia gminy Lisków do sieci Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) – miast i gmin przyjaznych starzeniu.

Efektem pracy warsztatowej seniorów są następujące postulaty:

„Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych oraz ochrony zdrowia dla osób starszych.”

- **większa dostępność do specjalistów w ośrodku zdrowia**

Wytypowano kilka rodzajów specjalistów, którzy potrzebni są w pierwszej kolejności:

- kardiologa
- reumatolog
- ortopeda
- endokrynolog
- geriatra
- neurolog

- **transport do lekarza dla osób starszych**

Organizacja przez gminę transportu do lekarzy specjalistów – raz w miesiącu.

- **bezpłatna komunikacja dla seniorów**

Zniesienie płatności za bilety komunikacją publiczną dla osób powyżej 65 roku życia.

- **bezpłatne okulary i aparaty słuchowe**

Dofinansowania do zakupów atrybutów poprawiającą sprawność podstawowych funkcji zmysłowych. W pierwszej kolejności dopłaty do zakupu okularów oraz aparatów słuchowych.

- **skrócić okres oczekiwania na protezy zębowe**

Skrócenie okresu oczekiwania na protezy zębowe, które w wielu senioralnym są często używane przez osoby starsze.

- **ścieżki rowerowe na terenie gminy**

Rozwój sieci ścieżek rowerowych łączących ośrodki wiejskie.

- **obniżyć wiek seniorów do 65 lat do korzystania z darmowych leków**
- **zwiększyć liczbę siostr środowiskowych**

Siostry środowiskowe, pełnią dla seniorów zwłaszcza samotnych funkcje pomocy bezpośredniej w codziennych życiowych obowiązkach oraz podtrzymywaniem pozytywnego nastawienia.

- **Teleopieka**

Łączność elektroniczna z policją, lekarzami i pielęgniarkami.

„Dostępność miejsc publicznych dla osób starszych.”

- **oświetlenie na innych wsiach**

Budowa oświetlenia ulic i chodników w celu poprawy bezpieczeństwa seniorów chodzących po zmroku.

- **basen w gminie**

Budowa basenu w Liskowie.

- **siłownia na powietrzu**

Budowa siłowni zewnętrznych, które służą seniorom zachowywaniem dobrej kondycji fizycznej.

- **krótsze oczekiwania na kolejkę do lekarza specjalisty**

Skrócenie kolejek do lekarzy specjalistów.

- **dofinansowanie do zabiegów rehabilitacji**

W zakładzie rehabilitacji w Liskowie dofinansowanie tych zabiegów, które są płatne.

- **rozbudowa parkingów**

Rozbudowa parkingów przy ośrodku zdrowia w gminie Lisków i powiększenie wymiarów dla seniorów

- **założenie parku miejskiego**

Stworzenie przestrzeni zielonej w gminie wraz z parkiem oraz miejscami do rekreacji na „świeżym powietrzu”

- **wyjazdy do instytucji kultury**

Sfinansowanie wyjazdów do ośrodków kultury typu: kina, teatru lub opery.

- **wydzielenie pomieszczenie na spotkania dla seniorów**

Potrzeba dostępności pomieszczeń na spotkania dla osób starszych w celach zrzeszania się oraz do spotkań realizujących wydarzenia z przeznaczeniem dla osób starszych.

- **stołówka dla seniorów**

Powstanie stołówki z posiłkami dla seniorów zwłaszcza tych, których nie stać na regularne posiłki.

„Kształtowanie społecznego szacunku wobec osób starszych oraz włączanie ich w procesy funkcjonowania społecznego.”

- **szanujmy głos młodszych pokoleń**

Seniorzy z Liskowa chcieliby wysłuchać młodego pokolenia oraz ich spostrzeżeń na różne tematy. Liczą na organizację spotkań, gdzie młodzież mogłaby przekazać swój punkt widzenia.

- **reagowanie na społeczne postawy**

Akcje promujące reagowanie na postawy, które nie są pożądane z punktu widzenia relacji w stosunku do osób starszych.,

- **organizacja spotkań wielopokoleniowych**

Organizacja spotkań z młodzieżą w szkołach.

- **włączanie osób starszych w wolontariat**

Utworzenie programu wolontariatu przy gminie wraz z koordynatorem prowadzącym sprawy wolontariuszy oraz promującym zaangażowanie się w taką aktywność społeczną.

- **przeływ informacji od urzędów**

Szybszy i regularny przepływ informacji docierających do seniorów, które ich dotyczą.

- **uczestnictwo w sesjach rady gminy**

Partycypacja seniorów w tematach ważnych z punktu widzenia ich potrzeb.

- **dostępność osób starszych do organizacji pozarządowych**

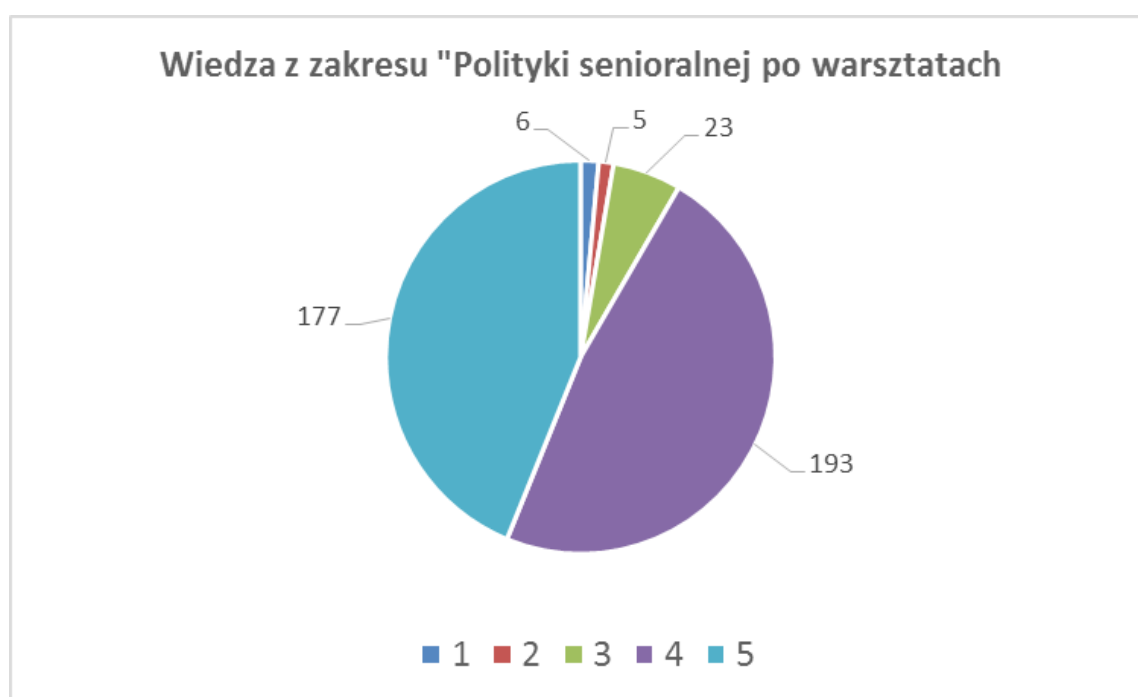
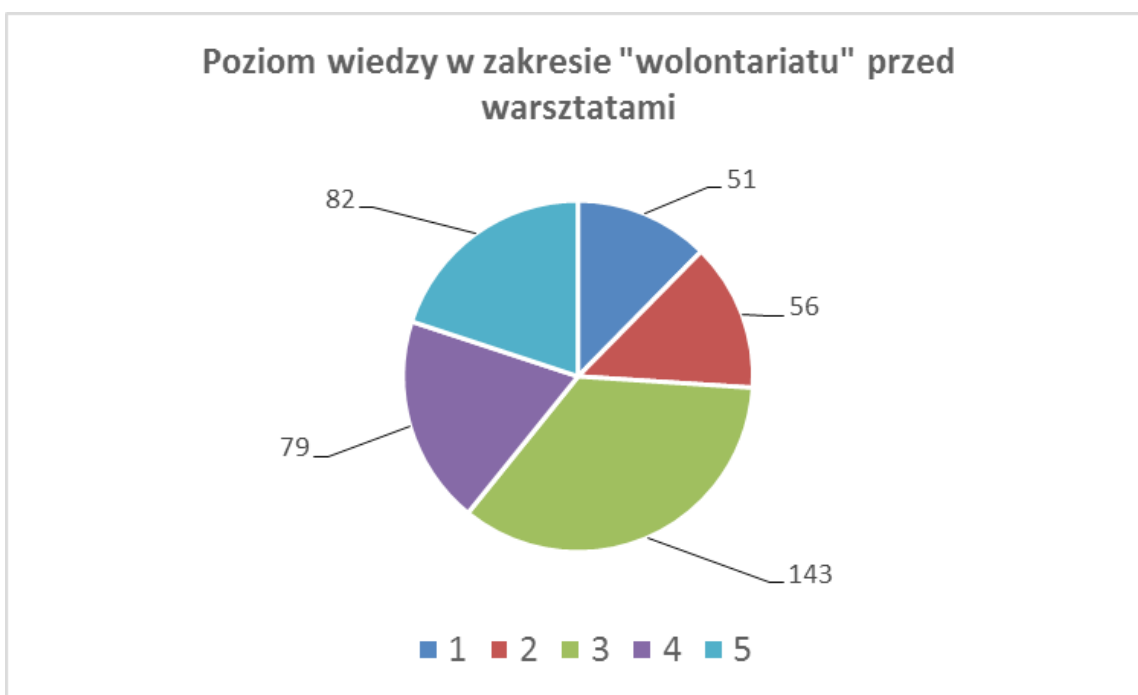
Potrzeba szkoleń oraz porad funkcjonowania w ramach trzeciego sektora organizacji pozarządowych.

Wyniki z ankiet podsumowujących wiedzę uczestników.

Poziom oceny wiedzy w poszczególnych obszarach przed udziałem i po udziale w zajęciach w ramach projektu.

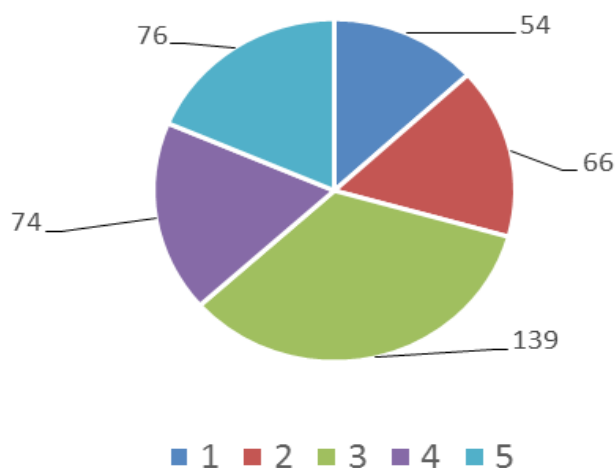
POLITYKA SENIORALNA

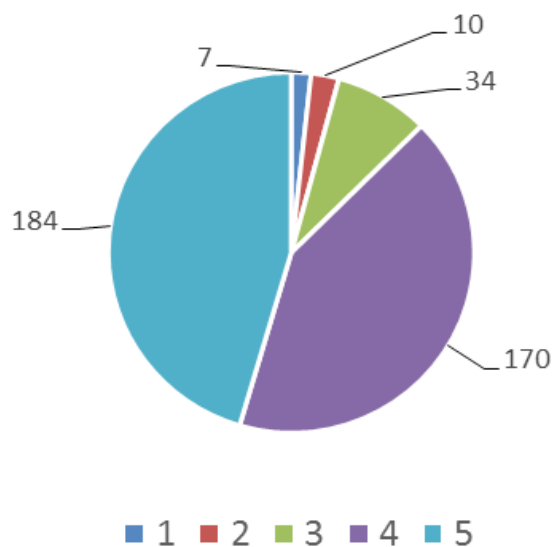
Poziom oceny wiedzy w poszczególnych obszarach przed udziałem i po udziale w zajęciach w ramach projektu.

GMINNE RADY SENIORÓW

Poziom wiedzy z zakresu "Gminnych rad seniorów" przed warsztatami

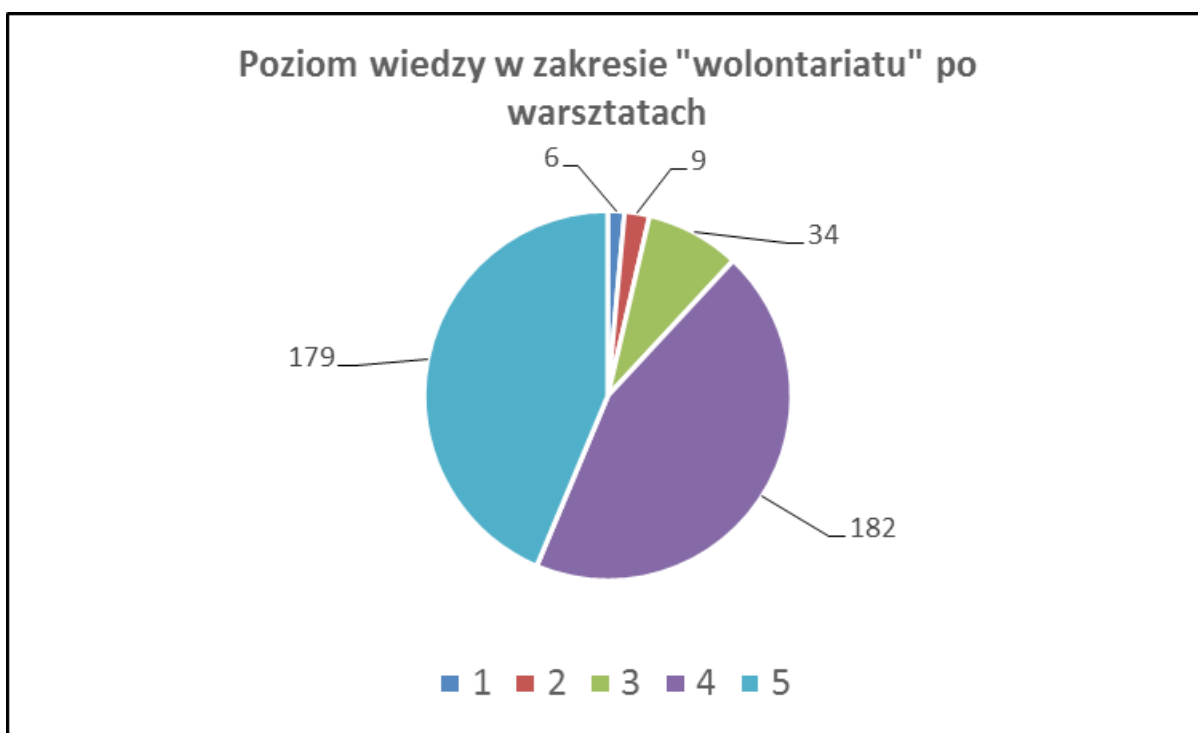
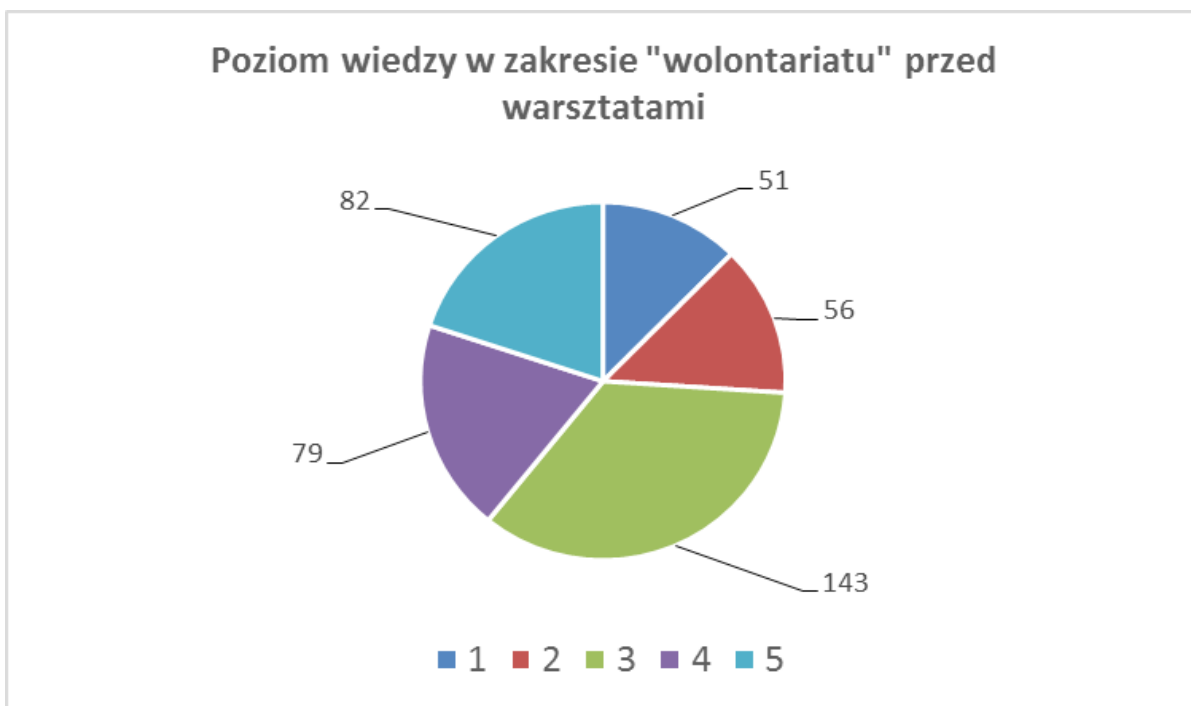

Poziom wiedzy w zakresie "Gminnych rad seniorów" po warsztatach

Poziom oceny wiedzy w poszczególnych obszarach przed udziałem i po udziale w zajęciach w ramach projektu.

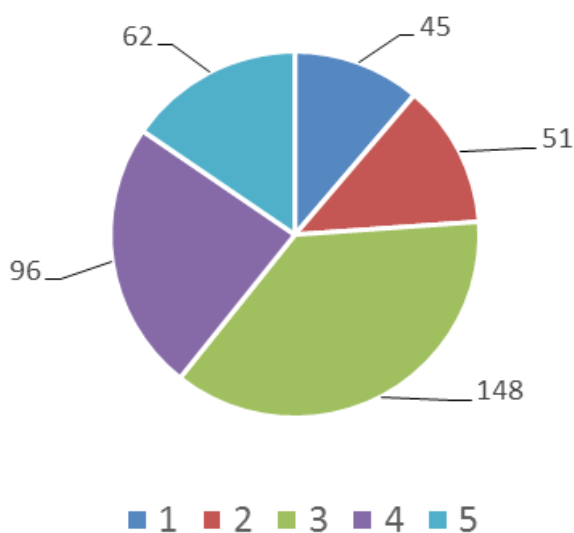
WOLONTARIAT

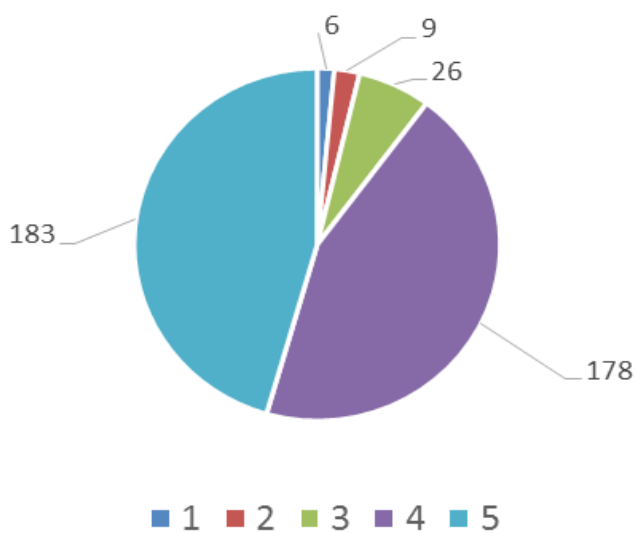
Poziom oceny wiedzy w poszczególnych obszarach przed udziałem i po udziale w zajęciach w ramach projektu.

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Wiedza z zakresu "Konsultacji społecznych" przed warsztatami

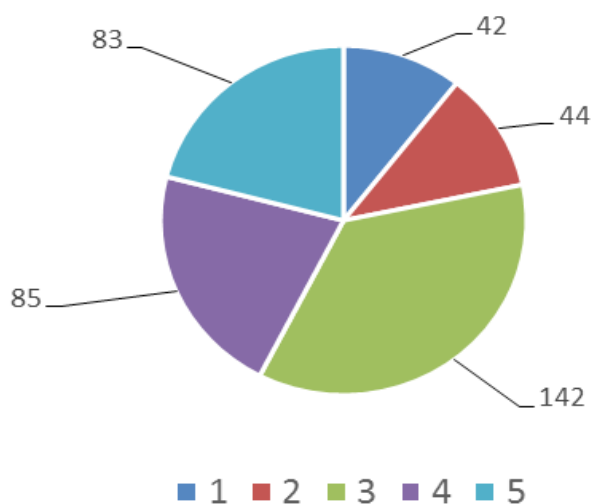
Wiedza z zakresu "Konsultacji społecznych" po warsztatach

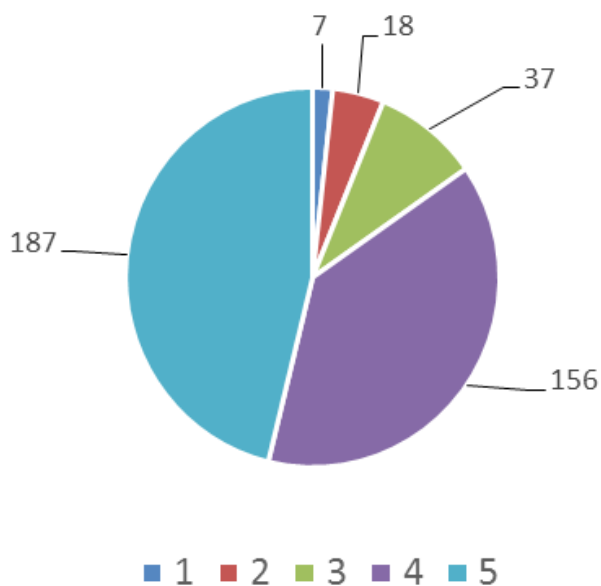
Poziom oceny wiedzy w poszczególnych obszarach przed udziałem i po udziale w zajęciach w ramach projektu.

WYBORY SAMORZĄDOWE

Wiedza z zakresu "Wyborów samorządowych" przed warsztatami

Wiedza z zakresu "Wyborów samorządowych" po warsztatach

Organizator:

Wykonawca:

